

Vizuālā māksla 1.–9. klasei

Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs

Satura rādītājs

Ievads.....	2
Mācību priekšmeta mērķis	3
Mācību priekšmeta uzdevumi.....	4
Mācību saturs.....	6
Mācību satura apguves secība, apguvei paredzētais laiks un sasniedzamais rezultāts.....	8
1. KLASE	8
2. KLASE	18
3. KLASE	27
4. KLASE	37
5.KLASE	46
6. KLASE	54
7. KLASE	63
8. KLASE	72
9. KLASE	82
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	90
Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes	96
Mācību līdzekļi.....	96
Mācību metodes.....	98

Ievads

Programmas paraugs vizuālajā mākslā 1.–9. klasei veidots atbilstoši Valsts pamatizglītības standartam un Pamatizglītības standartam vizuālajā mākslā.

Mācību priekšmeta programmas paraugs vizuālajā mākslā ir veidots kā palīgs skolotājam viņa ikdienas darbā. Tajā noteikti mācību priekšmeta mērķi, uzdevumi 1.–3., 4.–6., 7.–9. klasei, mācību saturs, mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks, mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni, mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes. Programmas paraugā norādīts arī plānotais rezultāts – skolēna sasniegumi katras klases nobeigumā.

Mācību programma parāda vienu no iespējamiem mācību satura apguves ceļiem, kā sasniegt *Pamatizglītības standarta* prasības vizuālajā mākslā. Piedāvātajam mācību programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Katrs skolotājs var konkretizēt mācību saturu, mainīt tā apguves secību, papildināt to. Laiks, kas paredzēts programmas apguvei 1.–4. klasē, ir 70 stundas, 5.–9. klasē – 35 stundas mācību gadā.

Pamatizglītības standartā vizuālajā mākslā norādīts, ka vizuālās mākslas obligāto mācību saturu veido trīs struktūrkomponenti: mākslas valoda, mākslas uztvere un radošā darbība, māksla kā kultūras sastāvdaļa. Pamatizglītības mācības programmas paraugs atklāj, kā praktiski īstenojama visu šo struktūrkomponentu apguve.

Vizuālās izteiksmes valodai, līdzās citām – žestu, pozu, skaņu, zīmju – ir sava loģika un gramatika. Vizuālās mākslas stundās skolēns apgūst mākslas valodu, kurā var sazināties, *lasīt* mākslas darbu un izteikt savu viedokli. Mākslas valodas apguve ir priekšnoteikums, lai skolēni spētu sarunāties par mākslas darbu ne tikai šizeta, bet vizuālo vērtību līmenī.

Vizuālās mākslas stundās skolēns apgūst prasmi saskatīt apkārtējā pasaulē vizuāli interesanto. Mērķtiecīga vērošana un diskusijas par redzēto ir būtisks nosacījums skolēna mākslas uztveres un radošās darbības attīstīšanā. Uztveres attīstīšana palīdz skolēnam pilnīgot prasmi brīvi zīmēt no dabas, pēc atmiņas un iztēles, uztvert mākslas darbus, savukārt daudzveidīgi praktiski veicami uzdevumi, vingrinājumi un eksperimenti orientē skolēnu patstāvīgi veikt dažādus atklājumus, pilnīgot savas iemaņas un prasmes mākslas jomā.

Iepazīstoties ar daudzveidīgajām mākslas izpausmēm, skolēns apgūst mākslu kā kultūras sastāvdaļu. Mākslas apguves process nav iedomājams bez mākslas darbu oriģinālu un reprodukciju klātbūtnes – sarunām, diskusijām un mākslas darbu analīzes. Izstāžu apmeklējumi, mākslas darbu krātuvju un kultūras objektu iepazīšana skolēnam palīdz iegūt zināšanas par mākslas vērtībām un gūt ierosmi savai radošai darbībai.

Mācību paraugprogramma aktualizē mūsdienīgu mācību modeli, kas tiek īstenots vizuālās mākslas stundās kā mākslinieciskas, ētiskas vai estētiskas tēmas vai problēmas izvirzīšana, pētīšana un interpretēšana. Tā kā vizuālās mākslas apguves procesā būtiski ir jēgas, nevis nepārprotami pareizas atbildes meklējumi, *Pamatizglītības mācības programmas paraugā* akcentēta aktīva skolotāja un skolēnu sadarbība mācību procesā. Tā izpaužas gan sarunās un diskusijās, apspriežot tēmu vai problēmu, gan radošo uzdevumu veikšanas procesā, to rezultātu apspriešanā. Šāds mācību modelis motivē skolēnus aktīvai un radošai darbībai mācību stundā, rada interesi par vizuālās mākslas daudzveidīgām izpausmēm un nodrošina skolēna personiskās attieksmes un izpratnes veidošanos.

Mācību priekšmeta mērķis

Sekmēt skolēnu emocionālo un intelektuālo attīstību, pilnveidot un attīstīt viņu radošās spējas, interesi par mākslu un radīt priekšnoteikumus tam, lai skolēni mākslinieciskās un radošās darbības pieredzes daudzveidīgai izmantošanai.

Mācību priekšmeta uzdevumi

1.–3. klasei

Radīt iespēju katram skolēnam:

- iepazīt vizuālos izteiksmes līdzekļus un to īpašības mākslas darbos;
- iepazīt raksturīgākos mākslas veidus, žanrus, tehnikas;
- izmantot dabā un kultūrvidē saskatītās vizuālās vērtības savos radošajos darbos;
- izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas un materiālus;
- veidot saudzīgu attieksmi pret skaisto un neparasto dabā un kultūrvidē;
- iepazīt daudzveidīgo mākslas pasauli, attīstīt prasmi izteikties par mākslas darbu un vērtēt to.

4.–6. klasei

Radīt iespēju katram skolēnam:

- salīdzināt vizuālos izteiksmes līdzekļus un to īpašības, sekmēt izpratni par to mērķtiecīgu lietojumu;
- apgūt dažādus mākslas veidus, žanrus, tehnikas, sekmēt izpratni par mākslas darba tapšanas procesu;
- izmantot dabas un kultūras procesos saskatītās vizuālās vērtības savos radošajos darbos;
- eksperimentēt un atklāt daudzveidīgus izteiksmes līdzekļu salikumus, tehniku izmantojumu, izmantot tos radošajos darbos;
- iepazīt mākslas pasaules daudzveidību, veidot saudzīgu attieksmi pret skaisto un savdabīgo kultūrvidē;
- attīstīt prasmi pamatot savu radošā darba ideju, vērtēt mākslas darbu pēc dažādiem kritērijiem.

7.–9. klasei

Radīt iespēju katram skolēnam:

- raksturot un analizēt vizuālos izteiksmes līdzekļus, kompozīcijas principus mākslas darbos;

- raksturot mākslas daudzveidību – veidus, žanrus un tehnikas, apgūt kultūrvides balstītas zīmes un simbolus;
- izmantot sabiedrības procesu nozīmīgus faktus un notikumus savos radošajos darbos;
- analizēt un interpretēt mākslas darbus, savus radošos darbus, attīstīt prasmi diskutēt un uz klausīt atšķirīgus viedokļus;
- izprast mākslas pasaules daudzveidību, savu līdzatbildību kultūrvides saudzēšanā un veidošanā;
- veidot mākslas darbu vērtēšanas pieredzi, apzināties nozīmīgas vērtības mākslā.

Mācību saturs

Mācību saturu nosaka *Pamatizglītības standarts vizuālajā mākslā*. Mācību satura struktūrkomponenti ir mākslas valoda, mākslas uztvere un radošā darbība, māksla kā kultūras sastāvdaļa. Mācību priekšmeta programmas paraugs atklāj, kā praktiski īstenojama šo struktūrkomponentu apguve.

Mākslas valoda

Mākslas termini, jēdzieni un izteiksmes līdzekļi. Vizuālās mākslas daudzveidība – mākslas veidi, žanri, nozares. Zināšanas par mākslas darba tapšanas procesu, dažādām tehnikām, ar vizuālo mākslu saistītām profesijām.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Mākslas darba uztvere – raksturošana, analīze, interpretācija. Daudzveidīgu materiālu un tehniku iepazīšana. Eksperimenti, atklājot jaunus tehniskus paņēmienus un izteiksmes līdzekļu salikumus. Ideju realizēšana plaknē, telpā, laikā.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Vizuālās vērtības dabā un kultūrvidē. Mākslas vērtību apguve, iepazīstot nozīmīgus Latvijas un pasaules mākslas piemērus, māksliniekus, mākslas darbu krātuves. Savas vērtības mākslā.

Ikvienu tematu apguve mācību procesā nosaka **visu** mācību struktūrkomponentu apguvi. Mācību programma ir pietiekami detalizēta, tādēļ tajā nav īpaši uzsvērts katrā struktūrkomponentā apgūtais.

1. klase	2. klase	3. klase
LĪNIJA SILUETS FORMA KRĀSA FAKTŪRA	KRĀSA FORMA. FAKTŪRA SILUETS TELPA. VIDE	TELPA. VIDE FORMA KRĀSA LAIKS. TELPA

4. klase	5. klase	6. klase
<p>LĪNIJA, STILIZĀCIJA, RITMS</p> <p>FAKTŪRA, TĀS ATTĒLOJUMS</p> <p>KRĀSA, TELPISKUMS</p> <p>FORMA, OBJEKTS</p> <p>APJOMS, TĀ ATTĒLOJUMS</p> <p>KUSTĪBA, EKSPERIMENTI VIDĒ</p>	<p>APJOMS, GAISMA UN ĒNA</p> <p>FORMA . UZBŪVE UN PERSPEKTĪVE</p> <p>STILS, DIZAINS</p> <p>RITMS, SIMBOLS</p> <p>CILVĒKA FIGŪRA</p> <p>KRĀSU SALIKUMI</p> <p>KRĀSU ĪPAŠĪBAS</p>	<p>TELPA UN KOMPOZĪCIJA</p> <p>FORMA, TĒLNIECĪBA</p> <p>RITMS UN ORNAMENTS, KOMPOZĪCIJA</p> <p>KRĀSU SASKAŅOŠANAS PRINCIPI</p> <p>PORTRETS GLEZniecībā</p> <p>DIZAINS, VIZUĀLĀ INFORMĀCIJA</p>
7. klase	8. klase	9. klase
<p>SILUETS, KOMPOZĪCIJA PLAKNĒ, LĪDZSVARS (Senā Grieķija, fovisms, Mondrians)</p> <p>EMOCIJAS, PĀRDZĪVOJUMS MĀKSLAS TĒLĀ (romantisms, van Gogs, ekspresionisms, sirreālisms)</p> <p>FORMA, TELPA, SKATA PUNKTA IZVĒLE (kubisms)</p> <p>MĀKSLAS DARBS – FORMA, IDEJA, OBJEKTS APCEREI (supremātisms, minimālisms)</p> <p>INTERJERS – KRĀSA, FORMA, FUNKCIJA (funkcionālisms)</p> <p>ARHITEKTŪRA – ROTĀJUMS UN FUNKCIJA (gotika, baroks, jūgendstils)</p>	<p>MĀKSLA UN VALODA. (Japāņu hieroglifi, hindu rakstība, dadaisms, poparts, konceptuālā māksla)</p> <p>TELPAS ATTĒLOJUMS PLAKNĒ. PERSPEKTĪVA (tradicionālā Ķīnas māksla, renesanse, klasicisms)</p> <p>FORMAS, APJOMA ATTĒLOJUMS PLAKNĒ (baroks, klasicisms, Sezāns)</p> <p>PORTRETS TĒLNIECĪBĀ – RAKSTURS (Dienvīdamerikas indiāņi, Āfrika, Senā Grieķija, Rodēns, Pikaso, Dišāns)</p> <p>APGAISMOJUMS, ATMOSFĒRA (impresionisms, Purvītis, Valters)</p>	<p>FRAGMENTS UN VESELUMS (mākslas darbu kolekcijas, postmodernisms)</p> <p>KOMPOZĪCIJA – OBJEKTS (Beļcova, poparts, fotoreālisms)</p> <p>STILIZĀCIJA, ORNAMENTS, TEKSTILS (Indonēzija, Āfrika, Indija, Madernieks, Cīrulis)</p> <p>MĀKSLA – TEORIJA UN MANIFESTS (ekspresionistu, dadaistu, sirreālistu manifesti)</p> <p>KUSTĪBAS ATTĒLOJUMS. LAIKA DIMENSIJA MĀKSLĀ (futūrisms, modernisma procesuālās formas)</p>

Mācību satura apguves secība, apguvei paredzētais laiks un sasniedzamais rezultāts

1. KLASE

LĪNIJA (12 stundas)

Līnijas raksturs un veidi

Materiāli

Zīmējumi un grafikas ar daudzveidīgu līniju raksturu.

Dabas objekti, kuros var saskatīt dažādas līnijas.

Pildspalva, parastais un krāsainie zīmuļi, eļļas un pasteļu krīti, ogle, putna spalva, otas, tuša u.c.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina, kas ir līnija. Apspiež līniju daudzveidību un raksturu.	Zīmē dažādu veidu un atšķirīgu raksturu līnijas.
Pēta un apspriež dabas objektos un telpā saskatāmās līnijas.	Zīmē daudzveidīgu līniju kolekcijas no dabas.
Apspiež līniju raksturu mākslas darbos.	Pēta mākslinieka izmantoto stilistiku.
Apspiež savus atklājumus.	Atklāj līniju daudzveidību, eksperimentējot dažādās tehnikās. Izgudro jaunas tehnikas.
Apspiež dažādus, skolēnam aktuālus tēlus, situācijas, vidi utt.	Iztēlojas konkrētu vidi un attēlo to zīmējot. Izmanto daudzveidīgas līnijas.

Līnija un skaņa

Materiāli

Zīmējumi un grafikas, kuros dominē abstraktas līniju kompozīcijas.

Mūzikas instrumenti.

Instrumentāla skaņdarba ieraksti.

Krāsainie zīmuļi vai flomāsteri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež mūzikas instrumentu skaņējumu, skaņu raksturu, kā arī iespējas attēlot skaņas.	Atskaņo dažādas skaņas, izmantojot mūzikas instrumentus, un zīmē tās.
Apspriež skaņdarbu kopumā, tā noskaņu, raksturu un daļas, kas to veido. Apspriež kā vienu un to pašu – noskaņu, gadalaiku, notikumu var attēlot dažādi – gan mūzikā, gan zīmējumā. Apspriež mūzikas un zīmējuma saturu, to savstarpējo atbilstību.	Klausās skaņdarbu. No nedaudziem mākslas darbiem – zīmējumu un gleznu reprodukcijām – izvēlas to, kurš atbilst mūzikai.
Vērtē sava zīmējuma un skaņdarba saskaņu.	Zīmē kompozīciju, klausoties citu skaņdarbu.
Apspriež vidi, kurā saklausāmas interesantas skaņas. Apspriež, vai tās var attēlot un kā to varētu darīt.	Izdomā paņēmienus skaņu attēlošanai. Iztēlojas skaņām bagātu vidi un zīmē to. Mēģina izdomāt veidus, kā attēlot skaņas savā darbā.

SILUETS (20 stundas)

Līnija un siluets. Priekšmetu silueti.

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas ar izteiksmīgiem siluetiem – klusā daba, ainavas.

Eļļas, pasteļu vai vaska krītiņi, flomāsteri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina, kas ir siluets. Apspriež daudzveidīgus siluetus, kurus var ieraudzīt visapkārt.	Zīmē dažādu vienkāršu priekšmetu siluetus ar līniju.
Pēta un apspriež lielu objektu siluetus klasē.	Zīmē lielu priekšmetu siluetus ar vienu līniju.
Apspriež dažādus mākslinieka darbu ierosmes avotus. Apspriež zīmējuma (grafikas) tapšanas procesu.	Apskata siluetus mākslas darbā. Analizē mākslas darbu, izmantojot savas zināšanas par līniju un siluetu.
Apspriež viena priekšmeta vai priekšmetu grupas siluetu.	Zīmē no dabas sarežģītas formas priekšmeta siluetu vai priekšmetu grupu, kurai ir interesants siluets, ar vienu līniju.
Apspriež izgrieztā silueta raksturu.	Izgriež no papīra neredzētu siluetu. Cenšas saskatīt kādu konkrētu tēlu un papildina to. Izdomā sava radošā darba nosaukumu.

Iepazīšanās ar mākslas darbiem muzeja ekspozīcijā

Materiāli

Flomāsteri, parastais zīmulis, dzēšamgumija.

Paliktnis papīram.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja vai muzeja darbinieka stāstījumu par to, kas ir muzejs, kas ir mākslas darba oriģināls, pārrunā gleznas tapšanas procesu. Pārrunā, ar ko atšķiras glezna un zīmējums. Apspriež konkrētu mākslas darbu siluetus.	Atrod ekspozīcijā mākslas darbus ar interesantu siluetu.
Apspriež mākslas darbā attēloto vidi. Apspriež izjūtas un emocijas, kas skolēniem saistās vidi konkrētos mākslas darbos, pamato savu izvēli.	Katrs skolēns izvēlas mākslas darbu, kura vidē viņš vēlētos atrasties. Noskaidro, kāds ir izvēlētais gleznas autors un nosaukums, cik sen tapusi glezna. Zīmē sevi gleznas vidē.

Cilvēka siluets

Materiāli

Eļļas pasteļu krītiņi.

Liela papīra lapa (skolēna augumā).

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par ēnām un siluetiem. Peta un apspriež cilvēka figūras pamatproportijas. Apspriež zīmēto siluetu līdzību modeļiem.	Apvelk ar līniju klasesbiedra siluetu. Papildina to ar detaļām un izkrāso.

Silueta raksturs

Materiāli

Flomāsteri.

Balts un krāsains papīrs, šķēres.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež siluetu īpašības. Pārrunā, kā varētu pārveidot papīra lapas siluetu.	Pārveido papīra lapas siluetu dažādos veidos – plēšot, burzot, lokot u.c.
Atsauc atmiņā viena objekta siluetus dažādos rakursos – no priekšas, sāniski.	Zīmē un izgriež kāda tēla siluetus dažādos rakursos (piem., putns, zivs, lidmašīna), pēta silueta īpašības. Veido darbu aplikācijas tehnikā
Apspiež idejas par svētku rotājumu darināšanas iespējām no papīra.	Zīmē un izgriež rotājumu siluetus. Rotā telpu.

FORMA (16 stundas)

Māla īpašības

Materiāli

Senu māla trauku attēli, fotogrāfijas.

Keramikas trauku paraugi – vāze, krūze u.c.

Māls, koka irbulīši un paliktnis, mitrs porolons.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par māla traukiem, kas skolēniem atrodas mājās. Uzzina, kas ir forma. Apspiež māla īpašības, raksturo tās.	Iepazīst materiāla īpašības, mīcot māla piku.
Apspiež dažādas virsmas, interesantas faktūras, to savdabību.	Attēlo dažādas virsmas īpašības – gluds, nelīdzens, ass, grubuļains, mīksts u.c.

Telpisks objekts. Ainava

Materiāli

Ainavu attēli.

Māls, irbulīši un paliktnis, mitrs porolons.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež ainavu veidojošo objektu apjomu un reljefa īpatnības – augsts, apaļš, lēzens u.c. Apspriež faktūru izmantošanas iespējas.	Uz pamatnes veido ainavas fragmentu ar interesantu reljefu un virsmām (kalni, upes, ceļi u.c.).
Apspriež jaunradītās ainavas.	No izveidotajiem ainavu fragmentiem veido kolektīvu darbu.

Telpisks objekts. Tekstils

Materiāli

Telpiski tekstilmākslas piemēri vai to attēli.

Zeķe vai cimds.

Dzija, lentītes, trikotāžas atgriezumi, pogas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par tekstilmākslinieka darbu.	Izmēģina dažādu tekstila materiālu iespējas.
Apspriež, kā un kādus tēlus var veidot no tekstilmateriāliem.	Pārveido cimdu, zeķi par kādu tēlu – griež, šuj, sien, pin u.tml.
Apspriež radīto tēlu raksturu, to savstarpējās attiecības. Apspriež leļļu teātra izrādes ideju.	Darbojoties grupās, izdomā situāciju, tai atbilstošu darbību, dialogus. Spēlē leļļu izrādi.

KRĀSA (16 stundas)

Pamatkrāsas

Materiāli

Guaša krāsas, otas, ūdens trauks.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Iepazīstas ar gleznošanas tehnikas pamatiem.	Glezno krāsu laukumus pamatkrāsās – dzeltenu, sarkanu zilu.
Apspriež, iztēlojas punktainus un svītrainus tēlus, kādi ir un varētu būt uz pasaules.	Glezno punktainu vai svītrainu tēlu, lietojot pamatkrāsas.
Atsauc atmiņā kādus tēlus baltā krāsā ar interesantu siluetu katrs pazīst. Apspriež, kādas ir iespējas uzgleznot baltu tēlu, neizmantojot balto krāsu.	Glezno baltu tēlu krāsainā vidē, kā balto izmantojot balto zīmēšanas lapu.

Krāsu jaukšana no pamatkrāsām

Materiāli

Glezna reprodukcija ar plašu vienas krāsas nokrāsu spektru.

Guaša krāsas, otas, ūdens trauks, palete.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Iepazīstas ar krāsu jaukšanas iespējām, apspriež tās.	Eksperimentē ar trīs pamatkrāsu savstarpēju jaukšanu.
Apspriež vienas krāsas daudzas nokrāsas mākslas darbā. Apspriež, kā sajaukt vienas krāsas dažādas nokrāsas.	Pēta vienas krāsas dažādas nokrāsas dabā, asociācijas ar citām pazīstamām lietām līdzīgās nokrāsās. Jauc krāsas, radot vienas pamatkrāsas nokrāsas.
Apspriež nokrāsu daudzveidību radošajos darbos, emocionāli vērtē darbus.	Glezno radošu darbu, izmantojot vairākas nokrāsas.

Krāsa un noskaņa

Materiāli

Abstraktu mākslas darbu reprodukcijas.

Skaņdarba ieraksts.

Guaša.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež, ka var attēlot arī neredzamo – izjūtas, skaņas un mūziku, smaržas, temperatūru u.c. Klausās skolotāja vai mākslinieka stāstījumu par gleznotāja darba specifiku. Pārrunā, cik daudzveidīgas var būt mākslinieka darbu idejas un tēli.	Pēta abstraktu mākslas darbu reprodukcijas. Iztēlojas smaržas, skaņas, sajūtas, ko pauž mākslas darbs, stāsta par mākslas darbā saskatīto un iztēloto.
Apspiež skaņdarba emocionalitāti, noskaņu.	Klausās skaņdarbu. Glezno atbilstoši skaņdarba noskaņai.

Studijas plenērā

Materiāli

Eļļas pasteļu krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Aplūko dažādas interesantas vietas skolas apkārtnē. Apspiež to, kāpēc izvēlēta vieta ir īpaša, skaista. Diskutē par krāsām konkrētajā ainavā.	Izvēlas interesantu vietu gleznošanai plenērā. Glezno, mērķtiecīgi jaucot krāsas.
Apspiež skolas ēkas siluetam, apkārtējo objektu siluetei un krāsām raksturīgo.	Zīmē skolas ēku un apkārtni, uzmanīgi to vērojot.

FAKTŪRA (6 stundas)

Faktūru studijas

Materiāli

Dažādu faktūru materiālu paraugi.

Gleznu un grafiku reprodukcijas ar attēlotām izteiksmīgām faktūrām.

Flomāsteri, pildspalvas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež sajūtas, pieskaroties dažādām virsmām. Uzzina, kas ir faktūra. Apspriež iespējas attēlot faktūras. Apspriež neparastas faktūras. Apspriež faktūru kā ierosmes avotu mākslinieka darbā, raksturo faktūras mākslas darbos.	Eksperimentē, sajūt faktūras ar tausti un zīmē tās. Pēta faktūru daudzveidību mākslas darbos.
Piedalās sarunā par dabas un mākslas bezgalīgo daudzveidību. Diskutē par to, vai daba ir mākslinieks.	Zīmē dažādas dabas faktūras; izveido faktūru un faktūru zīmējumu kolekciju.
Diskutē par tēliem, vidi u.tml., kuru attēlojumā var izmantot daudzveidīgas faktūras.	Izvēlas vidi un zīmē to, izmantojot savu faktūru kolekciju.

Sasniedzamais rezultāts 1. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti **zilā krāsā**.

Mākslas valoda

Mācās mākslas darbos saskatīt un pazīt vizuālos izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras. Ir iepazinis līniju, siluetu raksturu un veidus. Iepazīst pamatkrāsas. Iepazīst vienas krāsas nokrāsas. Iepazīst dažādas faktūras, formas.

Zina, ka vizuālos izteiksmes līdzekļus var izmantot emocionālu stāvokļu attēlošanai. Mācās attēlot neredzamo – skaņas, noskaņas, emocijas.

Mācās iepazīt kompozīciju kā dažādu vizuālu izteiksmes līdzekļu – līniju, krāsu, siluetu, formu, faktūru sakārtojumu.

Iepazīst raksturīgākos mākslas veidus – glezniecību, grafiku. Prot izskaidrot, ar ko atšķiras zīmējums (grafika) un glezna.

Iepazīst raksturīgākos žanrus – ainavu, kluso dabu.

Iepazīst raksturīgākās tehnikas – zīmēšanas, gleznošanas un veidošanas paņēmienus, tekstila tehnikas, aplikāciju.

Iepazīst nozīmīgus sižetus dažādu laikmetu mākslā. Iepazīst ainavu kā dabas attēlojumu. Iepazīst kluso dabu kā nedzīvās dabas attēlojumu.

Iepazīst ar mākslu saistītas profesijas. Iegūst zināšanas par gleznotāja, tekstilmākslinieka, keramiķa darbu.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Mācās saskatīt dabā un apkārtējā vidē idejas saviem radošajiem darbiem. Zīmē līnijas un siluetus no dabas. Veido faktūru kolekciju.

Izmanto dažādas vizuālās mākslas tehnikas, daudzveidīgus materiālus un to īpašības. Iepazīst materiālu – papīra, māla, tekstilmateriālu īpašības. Iepazīst materiālus ar interesantām faktūrām. Zīmē ar zīmuli, pildspalvu, flomāsteriem, glezno ar guašu, krītiņiem, veido no māla, strādā ar tekstilmateriāliem, veido aplikācijas.

Mācās izvēlēties piemērotākos materiālus vai tehnikas no skolotāja piedāvātā klāsta.

Eksperimentējot atklāj līniju, siluetu, faktūru, formu daudzveidību, krāsu jaukšanu, paņēmienus skaņu attēlošanai.

Mācās izmantot plaknes un telpas iespējas. Mācās strādāt individuāli un grupā. Mācās zīmēt un gleznot uz dažādu formātu papīra, izgriezt siluetus, veidot telpiskus objektus no māla.

Mācās pastāstīt par sava radošā darba ieceri un procesu.

Mācās plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku mācību stundas laikā.

Mācās pastāstīt par mākslas darba saturu un izteiksmes līdzekļiem.

Mācās atrast un saprast informāciju, kas pievienota mākslas darbam. Zina, ka mākslinieks paraksta savus mākslas darbus un kur atrodams paraksts.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Saskata skaisto un neparasto dabā. Mācās saudzīgi izturēties pret to.

Iepazīst mākslas darbu kā emocionāla pārdzīvojuma radītāju un kultūras vērtību.

Mācās salīdzināt viena un tā paša sižeta atspoguļojumu dažādos mākslas veidos. Mācās saklausīt un saskatīt līdzīgu noskaņu skaņdarbā un gleznā vai grafikā.

Ir iepazinis atsevišķu mākslas darbu oriģinālus.

Ir iepazinis dažādu zemju un tautu mākslas darbus.

Mācās vērtēt darbu emocionāli, iesaistīties mākslas darba vērtēšanā.

Ir iepazinis mākslas muzeju vai izstādi. Iepazīst kultūrvēsturiskas vietas tuvākajā apkārtnē.

Mācās izvēlēties sev tuvu mākslas darbu, mācās komentēt savu izvēli.

2. KLASE

KRĀSA (26 stundas)

Krāsa un siluets klusajā dabā

Materiāli

Kluso dabu gleznojumu reprodukcijas.

Uzstādījums – klusā daba ar trīs atšķirīgu krāsu un siluetu priekšmetiem.

Guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Iepazīstas ar klusās dabas žanru. Apspriež atšķirīgus klusās dabas piemērus mākslas darbos.	Pēta un salīdzina mākslas darbus, kuros attēlota klusā daba.
Apspriež katra priekšmeta un visa uzstādījuma siluetus, to īpatnības. Apspriež uzstādījuma robežas un kompozīciju lapā.	Glezno uzstādījumu – kluso dabu, akcentējot priekšmetu krāsas un siluetus.

Pretkrāsas un to kontrasti

Materiāli

Gleznu reprodukcijas, kurās dominē pretkrāsu kontrasti.

Krāsu aplis.

Guaša krāsas.

Krāsaini papīri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež dažādus pretstatus – pretējas nozīmes vārdus, skaņas, krāsas u.c.	Meklē un atklāj pretpolus visapkārt.
Iepazīstas ar krāsu apli. Klausās skolotāja stāstījumu par pretkrāsām.	Iepazīst pretējās krāsas. Veido darbu aplikācijas tehnikā, izmantojot pretkrāsu kontrastus.
Apspriež kā pretkrāsu kontrasti ietekmē gleznas noskaņu. Apspriež tēlus un vidi, ko varētu atveidot, izmantojot pretkrāsu kontrastus.	Iztēlojas un glezno radošu darbu, izmantojot pretkrāsu pāri.

Pretkrāsu jaukšana. Brūnā nokrāsas

Materiāli

Gleznu reprodukcijas, kurās dominē brūnā nokrāsas.

Guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina, kā iegūt atšķirīgas brūnā nokrāsas, jaucot krāsas.	Eksperimentē ar krāsām, savstarpēji jaucot pretkrāsas.
Apspriež mākslas darbā saskatītās brūnā nokrāsas. Apspriež rudenī dabā sastopamās dažādas brūnā nokrāsas.	Glezno radošu darbu, izmantojot daudzveidīgas brūnā nokrāsas.

Siltās un vēsās krāsas dabā

Materiāli

Guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež krāsu īpašības – siltās un vēsās krāsas.	Sameklē dažādus priekšmetus un dabas objektus, sarindo tos secībā: vēsās – siltās krāsas.
Diskutē par atšķirīgām vidēm, kurās dominē siltas un vēsas krāsas. Apspriež krāsu izmaiņas dabā dažādos gadalaikos un apgaismojumos.	Glezno noteiktu vidi, izmantojot zināšanas par siltām un vēsām krāsām – vienu motīvu dažādos gadalaikos vai diennakts laikos.

Krāsa glezniecībā – mācību stunda muzejā

Materiāli

Eļļas krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež atšķirīgu stilu izpausmes mākslā. Apspriež krāsu kā ierosmes avotu māksliniekam. Pārrunā, kā ar krāsu izvēli mākslinieks radījis īpašu noskaņu.	Eksperimentē, gleznojot gleznas kopiju – maina tās noskaņu, izmainot krāsas.

Krāsa un ritms

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kuros dominē ritms.
Materiāli drukāšanai un kolāžām.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež ritma piemērus apkārtējā vidē, tā attēlošanas iespējas.	Meklē ritma piemērus telpā un dabā, salīdzina tos. Veido ritma attēlu kolāžas tehnikā.
Apspriež ritma radīšanas un attēlošanas iespējas. Diskutē par ritmu daudzveidību mākslas darbos.	Veido ritmiskas kompozīcijas drukāšanas tehnikā.
Apspriež iespējas attēlot sarežģītu ritmu.	Glezno radošu darbu, ritmiski kārtojot krāsas, līnijas un siluetus.

FORMA. FAKTŪRA (16 stundas)

Telpisku objektu konstruēšana

Materiāli

Attēli ar mūsdienīgas arhitektūras piemēriem.
Žurnālu un avīžu attēli aplikācijai.
Dažāda izmēra kartona kastes un plāksnes.
Līmlente.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež priekšmeta, tēla atšķirīgo izskatu, vērojot to no atšķirīgiem skatu punktiem. Uzzina par arhitektūru kā mākslas veidu, arhitekta darbu.	Būvē māju no grāmatām, kastēm u.c. Skicē to no atšķirīgiem skatu punktiem.
Komentē izveidoto ēku kolekciju, apspriež to daudzveidību.	Veido interesantu ēku kolekciju aplikācijas tehnikā.
Apspriež 3 dimensiju nozīmi dažādos mākslas veidos. Pārrunā iecerēto objektu izskatu, raksturu un piemērotākos materiālus. Apspriež nepieciešamību aplūkot celtni no vairākiem skata punktiem. Apspriež detaļu nozīmi celtnes izskatā un funkcijā.	Konstruē telpisku objektu, savienojot atšķirīgas detaļas. Respektē vairākus skata punktus. Izvēlas un pievieno detaļas, kuras papildina celtnes izskatu un nozīmi.

Telpisku objektu locījumi no papīra

Materiāli

Origami paraugi.

Papīrs locīšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par papīra locīšanas mākslu Japānā – origami. Apspriež iespējas izmantot papīra locījuma telpas rotāšanai.	Darina papīra locījumus un izmanto tos telpas rotāšanai.

Faktūru un materiālu daudzveidība

Materiāli

Mākslas darbu kolāžas tehnikās reprodukcijas.

Daudzveidīgi materiāli kolāžas veidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež mākslā izmantoto materiālu daudzveidību. Pārrunā materiālu izvēli kompozīcijas veidošanai kolāžas tehnikā. Pārrunā darba satura un materiālu piemērotību un saderību.	Pēta dažādu materiālu īpašības. Izvēlas darba tēmu un tai piemērotus materiālus. Veido darbu kolāžas tehnikā, akcentējot materiālu un faktūru kontrastus.

Faktūra mālā

Materiāli

Dažādu faktūru attēli.

Tēlniecības darbu reprodukcijas.

Māls. Paliktņi.

Instrumenti un citi priekšmeti faktūru veidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež faktūru nospiedumu daudzveidību un to izmantošanas iespējas radošos darbos.	Veido dažādus faktūru nospiedumus mālā.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež iespējas attēlot mālā dažādas dabā sastopamas virsmas. Uzzina par tēlnieka darbu, tēlniecības materiāliem.	Atveido mālā dažādas dabā sastopamas virsmas, izmantojot dabas materiālu kolekciju.
Apspriež sakarības starp emocijām un formu. Pārrunā iespējas atveidot emocionālu stāvokli, izmantojot formu un faktūru.	Veido telpisku objektu, kas attēlo emocionālu stāvokli.

SILUETS (10 stundas)

Siluets un kustība

Materiāli

Gleznu un grafiku – figurālu kompozīciju reprodukcijas.

Flomāsteri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež uzmanīgas vērošanas nozīmi, zīmējot no dabas.	Zīmē cilvēka siluetu (modeli) ar nepārtrauktu līniju.
Uzzina, kas ir sižets. Apspriež dažādus sižetus dzīvē un mākslā. Pārrunā cilvēku figūru novietojuma nozīmi mākslas darbos. Apspriež veiksmes un neveiksmes savos darbos.	Zīmē figurālu kompozīciju ar noteiktu sižetu.

Portrets

Materiāli

Portretu reprodukcijas.

Eļļas krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež cilvēka izskata, sociālā stāvokļa, rakstura un noskaņojuma savstarpējās sakarības. Salīdzina attēloto cilvēku siluetus, apspriež šo cilvēku raksturus.	Pēta mākslas darbu reprodukcijas. Skicē mākslas darbos attēloto cilvēku siluetus.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež atklājumus mākslas darbā un savā radošajā darbā.	Pēta gleznošanas paņēmienus mākslas darbā. Izvēlas kādu mākslas darba reprodukciju – portretu un glezno tā kopiju.

TELPA, VIDE (18 stundas)

Daudzveidīgas zīmes

Materiāli

Informatīvā dizaina paraugi.

Dažādu valstu karogu attēli.

Flomāsteri.

Krāsaini aplikāciju papīri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina, kas ir zīme, ko tā var apzīmēt. Iepazīstas ar Dieva, Saules, Mēness, Māras, Laimas u.c. zīmēm.	Šifrē nepazīstamas zīmes. Salīdzina izdomāto nozīmi un īsto zīmes nozīmi.
Atsauc atmiņā dažādas zīmes apkārtējā vidē – informējošās zīmes, ceļa zīmes, to vizuālās īpašības. Apspiež objektus, notikumus, situācijas, kuru atainošanai varētu izmantot zīmes. Uzzina par dizaina nozari un dizainera darbu.	Izdomā un zīmē jaunas informatīvas zīmes. Zīmē ceļa zīmes.
Apspiež karogu kompozīciju un simbolisko nozīmi.	Izdomā karoga dizainu un izgatavo to.

Apģērbs un telpa kā cilvēka raksturotājs

Materiāli

Interjera un apģērbu dizaina piemēri mākslas darbos.

Eļļas krītiņi vai guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par apģērbu un telpu kā laikmeta, cilvēka nodarbošanās un sociālā stāvokļa raksturotāju. Salīdzina cilvēku apģērbu dažādos gadsimtos.	Pēta dažādu laikmetu mākslas darbu reprodukcijas – portretus un figurālas kompozīcijas. Attēlo cilvēku izvēlētā vēsturiskā laikmeta apģērbā ar atbilstošām interjera detaļām un krāsām.

Līnija un kustība

Materiāli

Krīts zīmēšanai uz asfalta.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež kustību veidus, raksturu, iespēju attēlot kustību.	Atveido dažādas kustības ar ķermeni, raksturo tās ar vārdiem un zīmē ar līniju. Eksperimentē, izdomājot dažādas līnijas un mēģināt atrast tām atbilstošu kustību.
Piedalās sarunā par ceļiem un labirintiem.	Izdomā spēli, kuras nosacījumi ir saistīti ar ceļiem, labirintiem un pārvietošanos. Izdomā spēles noteikumus un spēlē.

Mākslas darbs vidē – mācību ekskursija

Materiāli

Tēlniecības objekts tuvākajā apkārtnē.

Flomāsteri.

Paliktnis zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež, kur var atrasties tēlniecības darbi. Apspriež tēlniecības objekta vizuālajās īpašības, materiālu, tēla raksturu. Piedalās sarunā <i>Kāpēc jāsaudzē un jāglabā kultūras vērtības?</i>	Pēta tēlniecības objektu un vidi ap to. Zīmē apkārtnes plānu ar mākslas objektu centrā.

Sasniedzamais rezultāts 2. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti **zilā krāsā**.

Mākslas valoda

Mācās mākslas darbos saskatīt un pazīt vizuālos izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu. Iepazīst krāsu apli. Mācās pamatkrāsas un pretkrāsas. Iepazīst krāsas īpašības – siltās un vēsās krāsas.

Zina, ka vizuālos izteiksmes līdzekļus var izmantot emocionālu stāvokļu attēlošanai.

Zina, ka mākslā var attēlot neredzamo – ritmu, kustību, noskaņas, emocijas.

Mācās izprast kompozīciju kā dažādu vizuālu izteiksmes līdzekļu – līniju, krāsu, siluetu, formu, faktūru, ritma sakārtojumu.

Iepazīst raksturīgākos mākslas veidus – glezniecību, grafiku, tēlniecību, arhitektūru. Prot pastāstīt, kas ir skulptūra, piemineklis; kas atšķirīgs gleznai, zīmējumam, skulptūrai.

Iepazīst raksturīgākos žanrus – portretu, figurālu kompozīciju.

Ir iepazinis dažādus zīmēšanas, gleznošanas un veidošanas paņēmienus, raksturīgākās mākslas tehnikas. Ir iepazinis tēlniecības tehnikas, aplikācijas, kolāžas un drukāšanas tehnikas, papīra locīšanas tehniku origami, konstruēšanu un dažādus paņēmienus materiālu savstarpējai sastiprināšanai.

Ir iepazinis latviskās zīmes un simbolus. Mācās informatīvas zīmes un to raksturojošos izteiksmes līdzekļus.

Iepazīst nozīmīgus sižetus dažādu laikmetu mākslā. Ir iepazinis portretu dažādu laikmetu mākslas darbos. Turpina iepazīt ainavu un kluso dabu.

Zina ar mākslu saistītas profesijas. Iepazīst gleznotāja, grafiķa, dizainera, arhitekta, tēlnieka profesijas un darba specifiku.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Dabā un apkārtējā vidē saskata idejas radošajiem darbiem. Zīmē un glezno dabas objektus.

Izmanto dažādas vizuālās mākslas tehnikas, daudzveidīgus materiālus un to īpašības. Zīmē ar zīmuli, flomāsteriem, pildspalvu, glezno ar gvašu, krītiņiem, veido no māla, strādā aplikācijas un drukāšanas tehnikā, praktiski iepazīst papīra locīšanas tehniku origami, konstruē un praktiski apgūst dažādus paņēmienus materiālu savstarpējai sastiprināšanai, veidojot 3 dimensiju objektus. Iepazīstas ar neparastiem materiāliem un to izmantošanu, strādājot kolāžas tehnikā.

Mācās izvēlēties piemērotākos materiālus vai tehnikas no skolotāja piedāvātā klāsta.

Eksperimentē un atklāj jaunus tehniskus paņēmienus. Eksperimentējot atklāj līniju, siluetu, faktūru, formu daudzveidību, krāsu jaukšanu, paņēmienus noskaņu, kustību, procesa attēlošanai.

Izmanto plaknes un telpas iespējas, strādājot individuāli un grupā. Mācās zīmēt un gleznot uz dažādu formātu papīra, aplicēt, veidot locījumus no papīra, būvēt telpiskus objektus no kastēm, veidot kolāžas, ar kustībām attēlot līnijas, mācās veidot spēli, izdomāt tās noteikumus.

Prot pastāstīt par sava radošā darba ieceri un procesu, kas tajā izdevies, kas nav izdevies kā iecerēts.

Mācās plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku mācību stundas laikā.

Mācās pastāstīt par mākslas darba saturu un izteiksmes līdzekļiem.

Mācās atrast un saprast mākslas darbam pievienoto informāciju.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Saskata skaisto un neparasto dabā kultūrvidē. Mācās saudzīgi izturēties pret to.

Iepazīst mākslas darbu kā emocionāla pārdzīvojuma radītāju un kultūras vērtību.

Ir iepazinis atsevišķu mākslas darbu oriģinālus. Prot atšķirt mākslas darbu no tā reprodukcijas.

Ir iepazinis dažādu zemju un tautu mākslas darbus.

Prot vērtēt darbu emocionāli, iesaistīties mākslas darba vērtēšanā.

Ir iepazinis kultūrvēsturiskas vietas tuvākajā apkārtnē.

Prot izvēlēties sev tuvu mākslas darbu un komentēt savu izvēli.

3. KLASE

TELPA, VIDE (14 stundas)

Ainava aiz loga

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas un fotogrāfijas, kurās attēlota ainava dažādos diennakts laikos.

Krāsainie zīmuļi.

Materiāli grāmatiņas izveidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež objektus, kas redzami pa logu – to krāsas, formas. Apspriež pastāvīgo un mainīgo ainavā. Apspriež dažādus paņēmienus procesu attēlošanai mākslas darbos	Izgatavo un noformē grāmatiņu skicēm un piezīmēm. Ilgtermiņa eksperiments – uzzīmē tajā ainavu, kas redzama pa logu. Pēta izmaiņas ainavā. Regulāri (piemēram, reizi nedēļā) uzzīmē šo pašu ainavu, vērojot no dabas. Zīmējumu var papildināt ar piezīmēm, paskaidrojumiem.
Apspriež apgaismojuma iespaidu uz ainavu.	Salīdzina dažādus apgaismojumus, to raksturu, nokrāsas – veido aprakstu.

Apgaismojums glezniecībā – mācību stunda muzejā

Materiāli

Eļļas krāsiņi. Paliktnis zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Salīdzina, kas ir kopīgs un atšķirīgs mākslas darbos un to reprodukcijās. Apspriež apgaismojuma daudzveidīgu attēlojumu gleznās. Diskutē par gaismas avota veidu un iespējamo atrašanās vietu.	Pēta, kā katrs objekts, tēls mākslas darbā ir saistīts ar kopējo noskaņu. Pēta apgaismojuma raksturu.
Apspriež mākslas darbu saturu. Apspriež mākslas darbu – tā noskaņu, apgaismojumu.	Pēta un apspriež mākslas darba radīšanas varbūtējos iemeslus. Zīmē brīvu gleznas kopiju, iztēlojoties un izmainot apgaismojuma veidu un raksturu.

Tuvāki un tālāki objekti vidē

Materiāli

Kluso dabu reprodukcijas.

Uzstādījums – priekšmeti, kas daļēji aizsedz cits citu.

Eļļas krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā priekšmetu izvietošanas dažādus veidus klusajā dabā.	Zīmē uzstādījumu – kluso dabu – citu aiz cita saliktus priekšmetus.
Apspriež, kā objekti vidē aizsedz cits citu, kā to var attēlot. Apspriež plakņu novietojumu mākslas darbu reprodukcijās un klusās dabas uzstādījumā.	Iztēlojas un zīmē vairākus, cita aiz cita stāvošus objektus.

Daudzveidīgā vide un tās iemītnieki

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kurās attēlota eksotiska vide.

Enciklopēdijas un filmas par dabu.

Eļļas pasteļu krītiņi.

Kolāžas materiāli.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par dažādu eksotisku augu un dzīvnieku dabisko vidi, tās savdabību. Raksturo sava darba noskaņu.	Skicē izvēlētajai videi piederīgus tēlus – dzīvniekus, augus u.c. Izmantojot savas skices, veido kompozīciju.

FORMA
(18 stundas)

Skulptūras no stieples

Materiāli

Skulptūru attēli.

Metāla stieple.

Plastilīns.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Atsauc atmiņā telpiskas, caurredzamas struktūras dabā. Apspiež struktūru atveidojumu mākslā. Apspiež metāla stieples īpašības.	Pēta stieples īpašības. Loka siluetus no stieples plaknē. Konstruē vienkāršas telpiskas formas.
Apspiež iespējas attēlot emocionālus stāvokļus kā siluetu un telpisku formu. Vērtē radošos darbus, emociju klātbūtni tajos.	Veido telpisku formu. Nostiprina uz pamatnes.
Apspiež telpiska objekta stabilitāti, līdzsvaru, smaguma centru. Diskutē par skata punkta nozīmi, zīmējot telpisku objektu.	Zīmē telpisko objektu, izvēloties noteiktu skata punktu.

Trauka veidošana

Materiāli

Dažādu formu trauki.

Māls un instrumenti.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež lietišķās mākslas darbus, to formas un funkcijas saskaņu. Uzzina par dažādiem trauku veidošanas paņēmieniem, keramiķa darbu. Diskutē par izgatavotā trauka formas un funkcijas saskaņu.	Eksperimentējot meklē iespējas, kā izveidot traukus. No māla rullīšiem veido trauku ar noteiktu funkciju.

Trauku rotājums

Materiāli

Lietišķas mākslas priekšmeti vai to attēli.

Trauks (piem., puķu pods).

Krāsas trauka apgleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par ornamenta rotājošo funkciju, par tradicionāliem rotāšanas paņēmieniem. Apspiež latviskā un citu tautu ornamentu kopīgās un atšķirīgās iezīmes.	Izgudro veidus, kā var kārtot rotājuma elementus. Aoglezno trauku, mērķtiecīgi kārtojot ornamenta elementus.

Sena lieta

Materiāli

No mājam atnests priekšmets ar kultūrvēsturisku vērtību (trauks, sena fotogrāfija u.c.).

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Diskutē par to, kas ir un kas nav kultūras vērtības. Apspiež nepieciešamību tās glabāt un saudzēt.	Zīmē senas lietas <i>stāstu</i> paša izvēlētā tehnikā. Demonstrē seno priekšmetu un savu interpretāciju par tā vēsturi.

Telpisks objekts no salmiem

Materiāli

Puzura pamatformas paraugs.

Salmi vai niedres.

Dzija.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež telpas rotāšanas latviskās tradīcijas. Pārrunā dabas materiālu savstarpēju saskaņotību.	Izveido telpisku objektu – puzuru. Rotā telpu.

KRĀSA (18 stundas)

Nokrāsas un emocijas

Materiāli

Abstraktu gleznojumu reprodukcijas.

Dzeja.

Akvareļu krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par akvareļgliezniecības tehnikas specifiku. Apspriež iespējas akvareļtehnikā attēlot atšķirīgus emocionālus stāvokļus. Lasa dzejoļus, skatās gleznu reprodukcijas. Apspriež noskaņu atbilstību dzejā un gleznā. Uzzina par grāmatu ilustratora darbu. Pārrunā paņēmienus dzejoļa ilustrēšanai un emociju attēlošanai.	Apgūst akvareļgliezniecības principus. Eksperimenti ar krāsu salikumiem un gleznošanas paņēmieniem akvareļtehnikā, atbilstoši atšķirīgu dzejoļu noskaņai.
Apspriež tēlus, tēmas, noskaņas, kuru attēlošanai būtu piemērota akvareļa tehnika. Apspriež veiksmes savos darbos.	Glezno ainavu – debesis, zemi, izmantojot akvareļa tehniskās iespējas.

Vienas krāsas daudzveidīgās nokrāsas

Materiāli

Akvareļu krāsas.

Daudzveidīgi aplikāciju papīri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež to, ka viena un tā pati krāsa var būt atšķirīga – tumša, gaiša, silta, vēsa.	Glezno uz mitra papīra, jaucot un pludinot krāsas.
Uzzina, ka krāsu iespējams raksturot tikai salīdzinājumā ar otru krāsu.	Raksturo un salīdzina iegūtās daudzveidīgas nokrāsas.
Apspriež vienas krāsas nokrāsu daudzveidību, iespējas nokrāsas grupēt.	Mērķtiecīgi pēta vienas krāsas nokrāsas aplikāciju papīros, grupē tās un salīdzina.

Otas raksts, triepiens glezniecībā

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kurās izcelts otas raksts.

Guaša krāsas.

Lielas otas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež dažādas iespējas, kā klāt krāsas uz papīra. Diskutē, ko ekspresīva gleznošana var paust skatītājam.	Eksperimenti ar dažādiem krāsu klāšanas paņēmieniem.
Apspriež tēlus un tēmas, kuru attēlošanā otas triepienam būtu svarīga nozīme.	Glezno kompozīciju, īpaši akcentējot otas triepienu.

Faktūra glezniecībā

Materiāli

Glezna oriģināls ar izteiksmīgu faktūru.

Guaša krāsa, baltā līme.

Materiāli faktūras veidošanai – skaidas, smiltis, kafijas biežumi u.c.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež faktūru nozīmi mākslas darbā. Pārrunā dažādas iespējas, kā radīt faktūras gleznojumā.	Sagatavo reljefu virsmu – pamatni gleznojumam. Glezno uz reljefas virsmas, izceļot faktūru. Eksperimentē ar dažādu faktūru izmantošanas iespējām gleznojumā.

Sižets gleznā

Materiāli

Reprodukcijas ar viena sižeta daudzveidīgām interpretācijām.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par sižetiem, kuri mākslā ir aktuāli dažādos laikmetos, par atšķirīgām stilu izpausmēm mākslā. Apspriež atšķirīgo vienā sižetā dažādos laikmetos un kultūrās.	Interpretē sižetu saistībā ar savu pieredzi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež attēlotā notikuma iespējamu turpināšanos. Diskutē par sižeta un vizuālo izteiksmes līdzekļu vienotību savos radošajos darbos.	Glezno sižeta turpinājumu paša izvēlētā tehnikā.

LAIKS, TELPA (20 stundas)

Dzīvās bildes

Materiāli

Mākslas darbu oriģināli vai reprodukcijas.
Materiāli un rekvizīti lomu spēlēm.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Analizē gleznā attēloto laikmetu, sižetu, noskaņu utt.	Sadala lomas un inscenē gleznā attēloto – izdomā dialogus, darbību un nospēlē īsu izrādi.

Gleznas telpa

Materiāli

Gleznas reprodukcijas, kurās ir izteikts telpiskums.
Eļļas pasteļu krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež iespējamo vietu, no kuras mākslinieks gleznojis katru konkrēto gleznu. Diskutē, kā šī pati aina izskatītos no cita skata punkta.	Iztēlojas un apraksta gleznu no cita skata punkta.
Pārrunā skata punkta izvēles nozīmi dažādos mākslas veidos – glezniecībā, grafikā, fotomākslā, scenogrāfijā.	Zīmē pazīstamu vidi no neparasta (iedomāta) skata punkta.

Māksla vidē

Materiāli

Fotoattēla ar vides fragmentu (pagalmu, parku) vairākas kopijas katram skolēnam.
Kolāžas materiāli. Materiāli vides objekta veidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par vides mākslu kā mākslas veidu. Apspiež vides mākslas piemērus pilsētvidē un laukos. Apspiež iespējas, kā radīt mākslas darbu vidē, saudzējot to.	Pēta vizuālos izteiksmes līdzekļus piedāvātajā fotoattēlā, radoši papildina fotoattēlu. Eksperimentē, papildinot vides attēlus, veido skices.
Apspiež idejas nozīmi vides mākslā, vērtējot izstrādātās skices vides pārveidošanai. Savstarpēji apspriež un vienojas par īstenošanai piemērotākām idejām.	Veido vides mākslas objektu dabā. Fiksē to (fotografē, intervē garāmgājējus utt.) un izveido informatīvu materiālu par notikušo akciju.

Studijas plenērā

Materiāli

Eļļas krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā objektu izskata atšķirības ainavā tuvumā un tālumā. Pēta kas mainās un kas nemainās objekta izskatā dažādos attālumos. Apspiež, ar kādiem paņēmieniem attēlot tuvumu un tālumu.	Eksperimentē, zīmējot vienu un to pašu objektu no dažādiem attālumiem. Vēro un glezno ainavu, attēlojot tuvu un tālo.

Izstāde skolā

Materiāli

Darbu mape.

Materiāli izstādes iekārtošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež izstādes ideju un nosacījumus, kopējo veidolu. Pārrunā savas radošās veiksmes mācību gadā.	Apskata un izvēlas savus nozīmīgākos un veiksmīgākos radošos darbus. Izvēlas savu labāko darbu. Uzraksta tam komentāru. Zīmē ielūgumus, plakātu. Iekārto izstādi.

Sasniedzamais rezultāts 3. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti *zilā krāsā*.

Mākslas valoda

Zina un mākslas darbos saskata vizuālos izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu. Ir iepazinis vizuālo izteiksmes līdzekļu dažādas izpausmes, to raksturojošas īpašības. Iepazīst apgaismojumu (veidus un īpašības) un tā ietekmi uz objektu vizuālajām īpašībām – krāsu, faktūru, formu. Mācās analizēt formas un funkcijas saskaņu dizaina priekšmetos.

Zina, ka vizuālos izteiksmes līdzekļus var izmantot emocionālu stāvokļu attēlošanai. Mācās par ekspresīvas glezniecības, otas raksta saistību ar mākslas darba saturu. Mācās saskatīt krāsu un emociju saistību mākslas darbos.

Ir iepazinis kompozīciju kā dažādu vizuālu izteiksmes līdzekļu sakārtojumu. Mācās saskatīt, kā katrs tēls un objekts, kas izteikts ar dažādiem vizuālajiem izteiksmes līdzekļiem, mākslas darbā veido kopīgu noskaņu.

Ir iepazinis raksturīgākos mākslas veidus – glezniecību, grafiku, tēlniecību, fotogrāfiju, arhitektūru, lietišķo mākslu, dizainu, vides mākslu.

Ir iepazinis raksturīgākos žanrus – ainavu, portretu, kluso dabu, figurālu kompozīciju.

Ir iepazinis raksturīgākās tehnikas – zīmēšanas, gleznošanas un tēlniecības, aplikācijas, kolāžas un drukāšanas tehnikas, papīra locīšanas tehniku *origami*, konstruēšanas tehniku.

Ir iepazinis latviskās zīmes un simbolus. Iepazīst ornamenta funkcijas, ornamenta kārtošanas principus. Iepazīst latviskās tradīcijas telpas rotāšanā.

Ir iepazinis nozīmīgus sižetus dažādu laikmetu mākslā. Pēta viena sižeta attēlojuma dažādu laikmetu mākslā un interpretē to.

Zina ar mākslu saistītas profesijas – gleznotāja, grafiķa, dizainera, arhitekta, tēlnieka, keramiķa, reklāmas mākslinieka profesiju.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Dabā un apkārtējā vidē saskata idejas radošajiem darbiem. Zīmē, glezno un veido no dabas. Pēta apgaismojuma raksturu. Pēta vidi ar nolūku veidot piemērotu vides objektu. Veido vides objektu, kas iekļaujas vidē.

Izmanto dažādas vizuālās mākslas tehnikas, daudzveidīgus materiālus un to īpašības. Zīmē ar zīmuli, flomāsteriem, pildspalvu, glezno ar guaša un akvareļkrāsām, krītiņiem, strādā aplikācijas, drukāšanas tehnikā, kolāžas tehnikā, konstruē, veidojot 3 dimensiju objektus, veido no māla, stieples, izmanto dabas materiālus.

Izvēlas piemērotākos materiālus vai tehnikas no skolotāja piedāvātā klāsta.

Eksperimentē un atklāj jaunus tehniskus paņēmienus. Pēta vienas krāsas nokrāsu daudzveidību, pēta mainīgo un pastāvīgo ainavā.

Eksperimentējot atklāj paņēmienus telpas dziļuma attēlošanai. Eksperimentējot atklāj, kā izveidot māla traukus. Eksperimentē ar dažādiem krāsu uzlikšanas paņēmieniem, faktūru veidošanu. Iepazīst akvareļglezniecības tehniku.

Izmanto plaknes un telpas iespējas, strādājot individuāli un grupā. Zīmē, glezno, aplicē, veido kolāžas plaknē, veido 3 dimensiju objektus no papīra, kartona, māla, stieples, dabas materiāliem. Mācās izgatavot grāmatu. Spēlē izrādi – *atdzīvina* gleznas, veido izstādi, piedalās akcijā.

Prot pastāstīt par sava radošā darba ieceri un procesu.

Prot plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku mācību stundas laikā.

Prot pastāstīt par mākslas darba saturu un izteiksmes līdzekļiem – līnijām, krāsām, siluetiem, formām, faktūrām, ritmu.

Prot atrast un saprot mākslas darbam pievienoto informāciju.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Saskata skaisto un neparasto dabā un kultūrvidē, saudzīgi izturas pret to.

Ir iepazinis mākslas darbu kā emocionāla pārdzīvojuma radītāju un kultūras vērtību. Pēta senas kultūrvēsturiskas lietas vēsturi, *stāstu*.

Salīdzina viena un tā paša sižeta atspoguļojumu dažādos mākslas veidos – glezniecībā, mūzikā, literatūrā.

Ir iepazinis atsevišķu mākslas darbu oriģinālus. Mācās atrast kopīgo un atšķirīgo mākslas darbā un tā reprodukcijā.

Ir iepazinis dažādu zemju un tautu mākslas darbus.

Prot vērtēt darbu emocionāli, iesaistīties mākslas darba vērtēšanā.

Ir iepazinis mākslas muzejus un izstādes, kultūrvēsturiskas vietas tuvākajā apkārtnē.

Prot izvēlēties sev tuvu mākslas darbu un komentēt savu izvēli.

4. KLASE

LĪNIJA, STILIZĀCIJA, RITMS (8 stundas)

Stilizācija. Uzbūve

Materiāli

Daudzveidīgi augi.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež līniju daudzveidību dabā.	Pēta augus ar atšķirīgām struktūrām dabā. Skicē atšķirīgus augus, to detaļas – ziedus, pumpurus, lapas.
Apspriež līniju ritmus, kompozīciju kā vizuālu īpašību organizētu sakārtojumu. Iepazīst lietišķo dizainu, tā lietojumu.	Zīmē dekoratīvu kompozīciju – tapešu, audumu rakstu, izmantojot skices.

Līnijas īpašības. Ritms

Materiāli

Grafikas darbu reprodukcijas, kuros saskatāmas daudzveidīgas līnijas. Ainavu fotogrāfijas.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež līniju veidus, ritmus dažādu mākslinieku grafikas darbos un savos radošajos darbos.	Pēta līniju īpašības mākslas darbos – veido līniju kolekciju. Meklē un raksta līnijām atbilstošus īpašības vārdus, raksturojot kolekcijā esošās līnijas. Zīmē sižetu ar nepārtrauktu līniju.
Apspriež ritmu kā izteiksmes līdzekli mākslas darbos, atšķirīgus ritmus ainavās. Pārrunā ritma attēlojumu savos radošajos darbos.	Pēta ritmu ainavu attēlos. Zīmē ainavu, izmantojot daudzveidīgas līnijas.

FAKTŪRA, TĀS ATTĒLOJUMS (8 stundas)

Faktūra vidē

Materiāli

Priekšmeti ar atšķirīgām virsmām.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
<p>Apspriež virsmu faktūru daudzveidību dabas objektos. Pārrunā taustes un redzes sakarības.</p> <p>Apspriež dažādus virsmu attēlošanas paņēmienus. Vērtē attēloto virsmu kontrastus savos radošajos darbos.</p>	<p>Pēta dabas objektu dabiskas un apstrādātas virsmas. Skicē dažādas virsmas, to raksturu. Veido dažādu atšķirīgu negludu virsmu atspiedumus, izmantojot zīmuli – veido tekstūru kolekciju. Zīmē dekoratīvu kompozīciju, kura atspoguļo dažādas interesantas faktūras, to kontrastus (piem., lauku ainava/ pilsēta/ Latvija/ Āfrika no putna lidojuma).</p>

Faktūra – gleznas oriģināls

Materiāli

Eļļas, akrila gleznas oriģināls (nevis kopija), kuros izcelts krāsas triepiens, faktūra.

Guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
<p>Piedalās sarunā par gleznas oriģinālu un kopiju. Uzzina par eļļas glezniecības specifiku. Apspriež iespējas veidot daudzveidīgas faktūras ar krāsu – to bieži klājot, tecinot, uzliekot ar paletes nazi u.c.</p>	<p>Pēta izteiksmīgu faktūru gleznās, paņēmienus faktūras radīšanai.</p>
<p>Saruna par krāsas <i>klāšanas</i> iespējām uz audekla/ papīra, veidojot daudzveidīgas faktūras. Apspriež faktūru savos radošajos darbos.</p>	<p>Eksperimentē ar krāsu un dažādiem instrumentiem, veidojot atšķirīgas faktūras. Iztēlojas un glezno asociatīvu tēlu, izceļot faktūru (piem., meža/ ezera/ purva/mākoņu/ bēniņu ragana/ rūķis).</p>

KRĀSA, TELPISKUMS (8 stundas)

Krāsa. Noskaņa

Materiāli

Akvareļi.

Ainavu reprodukcijas vai fotoattēli.

Akvareļu krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež akvareļglezniecības paņēmienus.	Eksperimentē, atklājot dažādus akvareļtehnikas paņēmienus – pludinot, pilinot, šļakstinot, klājot krāsu uz sausa papīra u.c.
Apspriež dažādas interesantas un neparastas dabas norises (piem. negaiss, putenis) un to krāsas, smaržas u.c. Stāsta par notikumu un savu radošo darbu.	Glezno kādu atmiņā atsauktu neparastu dabas parādību, izceļot tai raksturīgās krāsas.
Piedalās sarunā par dabu kā mākslinieka iedvesmas avotu, par ainavu krāsām dažādos gadalaikos. Apspriež un analizē kolorītu dažādu mākslinieku gleznotajās ainavās. Apspriež gleznas kolorīta un noskaņas attiecības. Pārrunā mākslinieka izmantoto krāsu paleti un izteiksmes līdzekļus. Stāsta par krāsām un noskaņām savos radošajos darbos.	Pēta dažādu mākslinieku gleznotas ainavas un ainavu fotoattēlus. Eksperimentē, jaucot krāsas un meklējot dažādus, katram gadalaikam raksturīgus krāsu salikumus. Glezno gadalaikus kā vienotu tēlu.

Krāsu perspektīva ainavā

Materiāli

Dažādu ainavu reprodukcijas/ fotoattēli.

Materiāli gleznošanai ar akvareļu krāsām.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par krāsu perspektīvu, plānu iedalījumu. Apspriež objekta <i>asuma</i> izmaiņas tālumā.	Izvēlas ainavas fotogrāfiju vai reprodukciju. Apraksta savu ceļu no ainavas priekšplāna līdz tās dziļumam (kādam noteiktam objektam) – raksturo ainavu, laiku un attālumu, kas veicams.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež krāsas vizuālās īpašības tālumā un priekšplānā.	Pēta akvareļa tehnikas iespējas, gleznojot gan ar caurspīdīgu (tālākajā plānā), gan piesātinātu krāsu (tuvplānā). Glezno ainavas vai telpas dziļumu.

FORMA, OBJEKTS (18 stundas)

Masku veidošana. Izrāde

Materiāli

Attēli ar scenogrāfijas un dažādu kultūru masku piemēriem.

Materiāli veidošanai *papier-mache* tehnikā.

Materiāli gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par <i>papier-mache</i> tehnikas lietošanas iespējām.	Iepazīstas ar <i>papier-mache</i> tehnikas specifiku un iespējām.
Piedalās sarunā par maskām, teātri un scenogrāfiju, par masku, scenogrāfijas un darbības stilistisko vienotību. Iepazīstas ar scenogrāfa, tērpu mākslinieka, grima mākslinieka u. c. ar teātra mākslu saistītām profesijām. Apspriež redzētās teātra izrādes. Grupās apspriež iecerētās izrādes saturu, tā saskaņu ar atveidojamiem tēliem. Analizē un vērtē iestudēto izrādi kā kopēju radošu darbu.	Plāno izrādi. Plāno darbam paredzēto laiku, sadala pienākumus. Izdomā sižetu un veido tam atbilstošas maskas <i>papier-mache</i> tehnikā, izkrāso tās. Veido <i>skatuves</i> iekārtojumu, spēlē izrādi.

Cilnis

Materiāli

Pastmarkas un nozīmītes ar dažādu simboliku, monētas.

Materiāli zīmēšanai un veidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež dažādu objektu reālistisku un stilizētu, simbolisku attēlojumu. Piedalās sarunā par simboliem dabā, mākslā, sadzīvē.	Pēta simbolu izmantojumu pastmarkās, medaļās, monētās, ģerboņos u.c.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež naudas zīmēs un monētās izmantoto simbolu nozīmi.	Pēta monētas. Zīmē dažādu valstu monētu kopijas, monētu nospiedumus. Veido monētu zīmējumu kolekciju.
Apspiež dažādu pasaules tautu kultūrās sastopamus simbolus un to nozīmi. Uzzina, kas ir heraldika. Apspiež tās izmantojumu pastmarkās, monētās, medaļās. Apspiež ciļņa veidošanas tehniskos nosacījumus.	Veido cilni – ģerboni vai savas pilsētas medaļu.

Forma. Konstrukcija

Materiāli

Attēli ar arhitektūras piemēriem, maketi.

Papīra strēmeles, kastītes, līme.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par arhitektūru kā mākslas nozari un arhitekta profesiju. Apspiež pilsētu siluetus kā vizuālu vērtību.	Eksperimentē, loka strēmeles – kā ģeometriskas pamatformas, simetriskus un asimetriskus siluetus. No papīra strēmelēm veido konkrētu siluetu (pilsēta/ciems/celtnes ar torņiem).
Iepazīst un apspiež konstruktīvās likumības arhitektūrā, stilistisko vienotību, ēkas funkcijas. Apspiež stila vienotību arhitektūrā, kā tas izpaužas. Piedalās sarunā par dažādu celtnu raksturīgām pazīmēm, izmantotajiem materiāliem. Apspiež izgatavotās celtnes kopējo formu, vērojot to no dažādiem skata punktiem.	Attēlos pēta un skicē ēku kopējo formu un detaļas – jumtus, logus, durvis, to izvietojumu u.c. Pievērš uzmanību stila vienotībai arhitektūras detaļās.) No kastītēm grupā vai pa pāriem veido apjomīgu celtni ar konkrētu funkciju (savrupmāja/ veikals/ baznīca). Izvēlas celtni stilistiski un funkcionāli atbilstošas detaļas.

APJOMS, TĀ ATTĒLOJUMS (10 stundas)

Apgaismojums un forma

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kurās izcelts telpiskums un attēlotas gaismēnas.

Mākoņu fotoattēli.

Materiāli zīmēšanai un gleznošanai ar krītiņiem/tušu.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež apjoma modelēšanas iespējas. Pārrunā apgaismojuma saistību ar formu. Apspriež ēnas nozīmi priekšmeta apjoma attēlošanā. Apspriež veiksmes/ neveiksmes savos radošajos darbos, modelējot apjomu.	Pēta un eksperimentē, attēlojot gaismu un ēnu uz konkrēta priekšmeta virsmas ar vienu krāsu. Modelē formu, skatoties uz reāliem, apjomīgiem priekšmetiem (piem., augļiem, dārzeņiem).
Atsauc atmiņā mākoņus, apspriež to telpiskumu. Analizē piemērus mākslā – kā modelēta mākoņu forma, apjoms. Apspriež formas modelējuma un noskaņas sakarībām savos radošajos darbos.	Pēta mākoņus fotogrāfijās, gleznās. Glezno mākoņus, modelējot apjomu.

KUSTĪBA, EKSPERIMENTI VIDĒ (18 stundas)

Kustības attēlojums

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas.

Komiksu piemēri.

Materiāli zīmēšanai, mazs piezīmju blociņš.

Video un fotomateriāli.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež kustību kā vizuālu vērtību un veidus, kā to attēlot. Pārrunā dažādus paņēmienus, kā attēlot procesu, kustību, notikumu. Piedalās sarunā par komiksiem un animāciju kā mākslas izpausmi, apspriež to specifiku.	Skicē kustīgu figūru no fotogrāfijām vai modeli. Sacer scenāriju komiksam, izvēlas tēlu un zīmē to dažādās pozās, kustībā. Zīmē komiksu.
Apspriež iespējas, kā attēlot kustības ilūziju.	Veido <i>šķirstāmgrāmatiņu</i> , kurā atklājas kustības ilūzija (ik lappusē tēls turpina savas kustības trajektoriju).
Apspriež šķietamās kustības – domu un iztēles <i>kustības</i> . Vērtē savu radošo darbu stilistisko/sižetisko atbilstību izmantotajām gleznu reprodukcijām.	Izvēlas divu mākslas darbu reprodukcijas un pieņem, ka viena no tām ir notikuma sākums, otra – notikuma beigas. Zīmē vai glezno darbu, kas attēlo divu gleznu vidējo – trūkstošo posmu.

Optiskās ilūzijas

Materiāli

Palielināmais stikls.

Dabas objekti.

Materiāli zīmēšanai un kolāžu veidošanai.

Divi vienāda izmēra attēli, fotogrāfijas vai mākslas darbu reprodukcijas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Diskutē par to, vai māksla var būt spēle, joks, acu apmāns.	Veido kolāžu no sagrieztu attēlu strēmelēm, līmējot tās pamīšus citu aiz citas.
Apspriež vērīgas ieskatīšanās nozīmi – kā tā pārvērš lietas un objektus, uz ko skatās cilvēks.	Eksperimentē un atklāj, ko var ieraudzīt, skatoties uz lietām lielā palielinājumā (skatoties caur palielināmo stiklu). Izvēlas kādu dabas objektu (piem. lapu, vaboli, ziedu) un zīmē to lielā palielinājumā.
Uzzina par vides mākslu, par ainavu arhitekta un vides mākslinieka darbu, vides objektiem. Apspriež vides sakārtošanas un saudzēšanas iespējas.	Veido lielu vides objektu (lapa, vabole, zieds) grupās, izmantojot savus radošos darbus.

Sasniedzamais rezultāts 4. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti **zilā krāsā**.

Mākslas valoda

Zina un mākslas darbos salīdzina izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju. Iepazīst apjoma modelēšanas nosacījumus plaknē, krāsu perspektīvu, kolorītu, ko izsaka vizuālie izteiksmes līdzekļi.

Mācās kā vizuālos izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju var mērķtiecīgi izmantot raksturīgā izcelšanai.

Apgūst kompozīciju kā vizuālo izteiksmes līdzekļu – līniju, krāsu, siluetu, formu, faktūru, ritmu, kontrastu, kompozīcijas organizētu sakārtojumu. Apgūst kompozīcijas principu – dalījumu plānos, iepazīst skata punkta nozīmi kompozīcijā.

Zina dažādus mākslas veidus. Ir iepazinis glezniecību grafiku, tēlniecību, fotogrāfiju, arhitektūru, lietišķo mākslu, dizainu, vides mākslu, animāciju.

Zina dažādus žanrus. Ir iepazinis ainavu, portretu, kluso dabu, figurālu kompozīciju.

Zina dažādas tehnikas. Iepazīst zīmēšanas, gleznošanas (eļļas, guaša, akvareļa), tēlniecības tehniku *papier-mache*, ciļņa veidošanas tehniku, kolāžas un nospieduma tehniku, konstruēšanas tehniku.

Iepazīst zīmes un simbolus kā kultūrvides vērtības. Apgūst dažādu tautu kultūrās sastopamus simbolus un to nozīmi. Iepazīst simbolu izmantojumu sadzīvē un mākslā.

Mācās saskatīt un salīdzināt vizuālās pazīmes noteiktā arhitektūras stilā.

Zina daudzveidīgas ar mākslu saistītas profesijas; ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu. Iepazinis arhitekta, tēlnieka, gleznotāja, scenogrāfa, grima mākslinieka, animatora profesiju. Ir iepazinis zīmējuma, gleznas, kolāžas, komiksa, maskas, telpiska objekta, ciļņa, vides objekta veidošanas specifiku.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Prot dabā un apkārtējā vidē saskatīt daudzveidīgas radošo darbu idejas. Pēta augu struktūras, dabiskas un apstrādātas virsmas, veido līniju kolekciju, izmantojot dabas objektus.

Mācās izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas, daudzveidīgu un arvien jaunu materiālu klāstu. Pilnīgo prasmes strādāt zīmēšanas, gleznošanas, veidošanas, konstruēšanas tehnikā. Apgūst akvareļtehniku, ciļņa veidošanas tehniku, *papier – mache tehniku*.

Mācās izvēlēties nepieciešamos materiālus savas idejas izteikšanai un tos racionāli izmantot.

Novērojumos un eksperimentos atklāj daudzveidīgus izteiksmes līdzekļu salikumus un izmanto tos radošajos darbos. Eksperimentē ar krāsu un dažādiem instrumentiem, veidojot faktūras. Atklāj dažādus akvareļtehnikas paņēmienus. Veido vides objektu, izmantojot daudzveidīgus materiālus un ievērojot dažādus nosacījumus.

Mācās izmantot plaknes un telpas iespējas, īsteno procesuālas radošas idejas individuāli un grupā. Pilnīgo prasmes strādāt plaknē, veidot telpiskus objektus, veidot izrādi – raksta scenāriju, iekārto skatuvi, veido maskas.

Mācās izteikt un pamatot sava darba ideju.

Mācās plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku ilgtermiņa darbos, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus.

Mācās analizēt mākslas darbus, veidot stāstījumu un aprakstīt mākslas darba saturu, izteiksmes līdzekļus.

Mācās atrast nepieciešamo informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Mācās saskatīt skaisto un neparasto dabā, kultūrvidē, mācās saudzīgi izturēties pret to.

Iepazīst mākslas darbus dažādos aspektos – kā emocionāla pārdzīvojuma radītāju, kultūras vērtību, laikmeta liecību.

Iepazīst kā atšķiras vienas un tās pašas tēmas atspoguļojums dažādos mākslas veidos.

Mācās salīdzināt viena un tā paša sižeta atspoguļojumu dažādos mākslas veidos – glezniecībā, mūzikā, literatūrā.

Iepazīst mākslas darbu kolekciju mākslas muzejā; mācās apzināties to kā vērtību.

Ir iepazīs atsevišķus Latvijas un dažādu citu zemju un tautu mākslas darbus.

Mācās uz klausīt citu uzskatus par mākslas darbu.

Iepazīst mākslas muzejus un izstāžu zāles, kultūrvēsturiskas vietas tuvākajā apkārtnē, pilsētā un valstī.

Mācās izvēlēties sev tuvu mākslas darbu un komentēt savu izvēli, vērtējot pēc dažādiem kritērijiem.

5.KLASE

APJOMS, GAISMA UN ĒNA (4 stundas)

Gaisma un ēna

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kurās ir spilgti gaismēnu kontrasti.

Uzstādījums – klusā daba ar apgaismojumu.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par gaismēnu izmaiņām telpā, nosacījumiem, kas jāievēro, kompozīcijā iekļaujot ēnu laukumus. Komentē veiksmes/ neveiksmes savos darbos, attēlojot apjomu.	Eksperimentē, pārvietojot gaismas avotu, kas apgaismo uzstādījumu. Izvēlas interesantāko apgaismojuma variantu. Glezno uzstādījumu, akcentējot gaismēnu.
Uzzina par apjoma ilūzijas radīšanu ar gaismu un ēnu. Apspiež gaismēnu izmaiņas dabā, to kontrastus. Vērtē gaismēnu modelējumu savos darbos.	Pēta un skicē objektus un to ēnas dabā. Izvēlas un zīmē kādu objektu ainavā, kur skaidri var saskatīt gaismu un ēnu, to kontrastus.

FORMA. UZBŪVE UN PERSPEKTĪVE (6 stundas)

Uzbūve. Stilizācija

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas.

Dzīvnieku attēli.

Dažādi priekšmeti ar interesantu uzbūvi.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā dažādu objektu līdzību ar ģeometriskām formām. Pārrunā stilizācijas būtību, funkciju. Apspiež savu radošo darbu vizuālās vērtības.	Pēta ģeometriskās pamatformas dabā atšķirīgos objektos. Skicē, stilizējot tos. Stilizē reālistisku gleznas reprodukciju.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež priekšmetu, figūru uzbūvi, ģeometriskās formas, konstruēšanas nosacījumus, secību.	Pēta priekšmetu, figūru uzbūvi, saskatot tajās ģeometriskas formas. Konstruē tos (piem., dzīvniekus, sarežģītus priekšmetus), lietojot ģeometriskās pamatformas – taisnstūri, kvadrātu, trijstūri, apli.

Lineārā perspektīva

Materiāli

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina lineārās perspektīvas pamatlikumus. Apspiež un vērtē to izmantošanu savos darbos.	Pēta kubu, taisnstūri, apli. Skicē to, atbilstoši lineārās perspektīvas likumībām. Izdomā un zīmē tēlus, objektus 3 dimensijās, kuru konstrukcijās tiek izmantota iepriekš skicētā ģeometriskā forma (piem., mājas, mēbeles, trauki).

STILS, DIZAINS (5 stundas)

Stils mākslā un dzīvē

Materiāli

Lietišķās mākslas un dizaina piemēri fotoattēlos – trauki, rotas u.c.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež antīkajā un mūsdienu lietišķajā mākslā sastopamo formu dažādību. Piedalās sarunā par funkcionālo un dekoratīvo mākslā, par komplektu, ansambli un stilu dažādos laikmetos, par sadzīvē lietotiem trauku komplektiem. Apspiež proporciju un formu atbilstību savos radošajos darbos.	Skicē idejas vienotam trauku komplektam no trīs priekšmetiem. Izdomā un zīmē trauku dizainu brīvā tehnikā, atklājot trauku grupas stilistisko vienotību, ievērojot proporcijas un formu.
Apspiež ansambļa nozīmi mākslā.	Zīmē pirkstaina cimda un rokassprādzes/pulksteņa dizainu, stilistiski to saskaņojot.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par skatlogu noformējumiem. Stāsta par savu izvelēto skatlogu.	Apraksta un vērtē kāda skatloga dizainu, analizējot tā noformējumu (stilu, izmantotos materiālus, krāsas, preces). Piedāvā savu skatloga iekārtojuma risinājumu.

RITMS. SIMBOLS (4 stundas)

Etnogrāfija. Muzeja apmeklējums

Materiāli

Latviešu etnogrāfijas piemēri.

Materiāli zīmēšanai un gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež latviešu etnogrāfijā un sava novada etnogrāfiskajā mantojumā saskatāmās vizuālās vērtības. Pārrunā dažāda veida krāsu kombinācijas, <i>vienkāršus</i> un <i>bagātīgus</i> līniju ritmus.	Pēta sava novada tautas tērpus muzejā, skicē raksturīgos krāsu salikumus tajos. Glezno, ritmiski kārtojot joslās tautas tērpos izpētītos krāsu salikumus.
Piedalās sarunā par tautas tērpu rotājumos izmantotajām rakstu zīmēm, simboliem. Diskutē par tautas kultūras vērtību glabāšanas nepieciešamību.	Pēta novada tautas tērpa atsevišķu tērpa elementus – attēlus, oriģinālus muzejā vai arī skolēnu atnestos. Glezno cimda raksta kompozīciju, izmantojot latviskos krāsu salikumus/ rakstu zīmes. Izdomā <i>vārdu</i> /nosaukumu cimdā. Izmanto to telpas dekorēšanai.
Uzzina par simbolu nozīmi latviešu etnogrāfijā. Apspiež latviešu tautas tērpa daudzveidību, tā neskaitāmās interpretācijas.	Pēta simbolu daudzveidīgās interpretācijas muzejā vai attēlos. Izvēlas vienu zīmi un skicē vairākas tās interpretācijas no oriģināliem vai attēliem. Zīmē, attīstot un variējot izvēlētas zīmes pamatformu.

CILVĒKA FIGŪRA (6 stundas)

Poza un rakursi

Materiāli

Vēsturiskā un sadzīves žanra glezniecības un grafiku reprodukcijas.

Kolāžu materiāli ar cilvēku figūrām.

Materiāli zīmēšanai un gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež cilvēku novietojumu telpā, atbilstoši perspektīvu likumsakarībām.	Pēta cilvēka figūras kustībā – velk kontūru cilvēka siluetei laikrakstos, kopē tos. Veido sižetisku kompozīciju no izgrieztajiem cilvēku siluetei.
Klausās skolotāja stāstījumu par cilvēka figūras proporcijām. Apspriež daudzfigūru kompozīciju specifiku. Piedalās sarunā par glezniecības žanriem, analizē daudzfigūru kompozīcijas.	Skicē cilvēka figūru – modeli statiski, kustībā, darbībā, neievērojot detaļas (piem., ar lielu otu). Glezno vai zīmē daudzfigūru kompozīciju vismaz ar 20 figūrām (piem., sporta spēle, starpbrīdis), ievērojot vairāku plānu kompozīcijas principus.
Apspriež modeļa pozu, rakursu kā viņa raksturotāju. Analizē pozas un emocionālā stāvokļa atbilstību radošajos darbos.	Pēta figūras mākslas darbos – skulptūrās, gleznās. Glezno cilvēka figūru, attēlojot kādu emocionālu stāvokli.

Informatīvais dizains

Materiāli

Grafiskā un informatīvā dizaina piemēri.

Materiāli zīmēšanai un gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par cilvēku un tā apkārtējo vidi, aktuālām vides un sabiedrības problēmām. Apspriež mākslas nozīmi sabiedrības informēšanā un aktivizēšanā. Analizē plakāta mākslas piemērus. Apspriež idejas un tehniskā risinājuma saskaņu savos radošajos darbos.	Izstrādā ideju plakātam, izmantojot cilvēka figūru. Izstrādā ideju skices, izvēlas veiksmīgāko. Izvēlas tehniku, plāno darba veikšanai nepieciešamo laiku, resursus. Prezentē gatavo plakātu.
Apspriež grafiskā un informatīvā dizaina piemērus. Apspriež satura un vizuālo īpašību saskaņotību savos radošos darbos.	Eksperimentē, zīmējot burtus kā cilvēka figūras. Veido dizainu, izmantojot burtu kā cilvēku figūru zīmējumus (ielūgums, CD noformējums).

KRĀSU SALIKUMI (6 stundas)

Krāsu salikumi

Materiāli

Krāsu aplis.

Audumu, tapešu u.c. rakstu paraugi.

Materiāli gleznošanai un aplikācijai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Atsauc atmiņā krāsu īpašības, izmantojot krāsu apli – atkārtoti pamatkrāsas, pretkrāsas, blakuskrāsas.	Pēta krāsu salikumus audumos. Jauc krāsas un veido dekoratīvas kompozīcijas – auduma dizainu, izmantojot dažādus krāsu teorijas nosacījumus.
Iepazīstas ar stila jēdzienu, modes mākslinieka profesiju. Apspiež stilistisko vienotību radošajos darbos.	Pēta dažādu laikmetu un stilu tērpus. Veido tērpu ansambli/apģērba dizainu, to stilistiski saskaņo ar iepriekš gleznotajiem <i>audumiem</i> aplikācijas tehnikā.
Apspiež apkārtējās vides krāsas, to īpašības.	Meklē apkārtņē – dabā un pilsētvidē esošus krāsu salikumus un grupē tos atbilstoši krāsu teorētiskajiem nosacījumiem – meklē pretkrāsas, blakuskrāsas u.c.

Vitrāža

Materiāli

Vitrāžu fotoattēli.

Materiāli *vitražas* veidošanai aplikācijas tehnikā.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Iepazīstas ar vitražām – tajās izmantotajiem materiāliem, tematiku, krāsu salikumiem. Apspiež krāsu optiskās īpašības, pētot dažādu laikmetu vitražas (krāsas, kas tuvina, attālina, <i>vieglās, smagās</i> krāsas, krāsu perspektīva).	Pēta vitražas, to attēlus, vitrāžu specifiku. Veido <i>vitražu</i> aplikācijas tehnikā. Zīmē skices – vitražas tīklojumu, kur katrs elements ir atsevišķs tēls – viens lielāks, citi mazāki (piem., ziedi, rīsa graudi, gliemežvāki). Izvēlas krāsas pēc kāda krāsu teorijas principa (piem., pretkrāsu salikumi, vairākas tonāli līdzīgas nokrāsas, kontrastējošas krāsas).

KRĀSU ĪPAŠĪBAS (4 stundas)

Krāsa kā simbols

Materiāli

Gleznu reprodukcijas, kurās krāsa lietota simboliskā nozīmē.
Materiāli gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Iepazīstas ar krāsu simbolisko nozīmi, to nozīmi un atšķirībām dažādās kultūrās. Apspiež krāsu simbolus mākslas darbos. Pamato krāsu simbolisko nozīmi savos radošajos darbos.	Pēta dažādus krāsu simbolus mākslas darbos. Iztēlojas un glezno kompozīciju, izmantojot krāsas kā simbolus.

Krāsu optiskā sajaukšanās

Materiāli

Gleznu reprodukcijas, kurās saskatāma krāsu optiskā sajaukšanās.
Materiāli gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Analizē dažādu mākslinieku darbus, kuros var vērot krāsu optisko sajaukšanos. Apspiež krāsas priekšplānā un tālākajā plānā apskatītajās gleznu reprodukcijās. Izdara secinājumus.	Pēta gleznu reprodukcijas, kurās var vērot krāsu optisko sajaukšanos.
Apspiež krāsu klāšanas paņēmieni punktējot. Apspiež radušos krāsu vizuālos efektus radošajos darbos. Piedalās sarunā par blakus esošu priekšmetu, fona krāsu mijiedarbību, ietekmi.	Eksperimentē ar dažādiem spiedogiem. Glezno āra ainavu, optiski jaucot krāsas ar punktošanas paņēmieni (piem., pieneņu pļava, ziedošas ābeles).

Krāsa dabā

Materiāli

Dabas materiāli – augi, dārzeni, kas satur intensīvas krāsvielas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina par dabiskajām krāsām un pigmentiem. Apspriež dabisko pigmentu izmantošanu mākslā agrāk un tagad.	Eksperimentē ar dažādiem augiem, dāržiem, izmantojot krāsu, kādā tie ir.

Sasniedzamais rezultāts 5. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti **zilā krāsā**.

Mākslas valoda

Zina un mākslas darbos salīdzina izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju. Iepazīst lineāro perspektīvu, formas uzbūvi un apjoma attēlojumu, proporcijas, stilizāciju, stilistisko vienotību, ko izsaka vizuālie izteiksmes līdzekļi. Iepazīst krāsu teorētiskos nosacījumus, krāsu optiskās īpašības.

Mācās, kā vizuālos izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju, stilistisko vienotību var mērķtiecīgi izmantot raksturīgā izcelšanai. Izprot cilvēka figūras proporcijas, mācās izprast pozas un rakursa nozīmi.

Izprot kompozīciju kā vizuālo izteiksmes līdzekļu organizētu sakārtojumu. Iepazīst daudzfigūru kompozīcijas uzbūves principus.

Zina dažādus mākslas veidus. Iepazīst monumentālo glezniecību (vitrāžu), lietišķo grafiku, lietišķo mākslu, modes dizainu.

Zina dažādus mākslas žanus. Iepazīst raksturīgākos glezniecības žanus – vēsturisko glezniecību, sadzīves žanru u.c.

Zina dažādas mākslas tehnikas – zīmēšanas, gleznošanas, tēlniecības.

Mācās iepazīt zīmes un simbolus kā kultūrvides vērtības. Apgūst novadam raksturīgās etnogrāfiskās rakstu zīmes, simbolus, krāsu salikumus. Iepazīst krāsu simbolisko nozīmi.

Mācās saskatīt un salīdzināt vizuālās pazīmes noteiktā stilā: funkcionālajā dizainā (trauku komplekts), modes dizainā.

Zina daudzveidīgas ar mākslu saistītas profesijas; ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu. Iepazinis modes mākslinieka, vitrāžu mākslinieka, dizainera darba specifiku.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Prot dabā un apkārtējā vidē saskatīt daudzveidīgas radošo darbu idejas. Pēta gaismu un ēnu, proporcijas dabā, ģeometriskas pamatformas atšķirīgu objektu uzbūvē, dabiskos pigmentus. Pēta cilvēka figūru kustībā. Iepazīst sabiedrības un vides problēmas.

Mācās izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas, daudzveidīgu un arvien jaunu materiālu klāstu. Iepazīst gleznošanas tehniku, klājot krāsu punktējot, izmantojot spiedogus.

Mācās izvēlēties nepieciešamos materiālus savas idejas izteikšanai un racionāli izmantot tos.

Novērojumos un eksperimentos atklāj daudzveidīgas izteiksmes līdzekļu salikumus un izmanto tos radošajos darbos. Pēta priekšmetu uzbūvi, izmanto to stilizācijā. Pēta krāsu salikumus latviešu tautas tērpos, ornamenta zīmju daudzveidīgas variācijas. Eksperimentē ar dabiskajām augu krāsvielām, meklē tās dažādos augos. Eksperimentē ar krāsu optisku jaukšanu.

Izmanto plaknes un telpas iespējas, īsteno radošas idejas individuāli un grupā. Spēlē izrādi – atdzīvina gleznu.

Mācās izteikt un pamatot sava darba ideju. Presentē savu darbu.

Mācās plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku ilgtermiņa darbos.

Mācās analizēt mākslas darbus, veidot stāstījumu. Mācās aprakstīt mākslas darba saturu, izteiksmes līdzekļus.

Mācās atrast nepieciešamo informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Mācās saskatīt skaisto un neparasto dabā, kultūrvidē, saudzīgi izturēties pret to.

Iepazīst mākslas darbus dažādos aspektos – kā emocionāla pārdzīvojuma radītāju, kultūras vērtību laikmeta liecību.

Iepazīst mākslas darbu kolekciju mākslas muzejā.

Ir iepazinis atsevišķus Latvijas un dažādu citu zemju un tautu mākslas darbus.

Mācās uz klausīt citu uzskatus par mākslas darbu.

Iepazīst mākslas muzejus vai izstāžu zāles tuvākajā apkārtnē, pilsētā.

Mācās izvēlēties sev tuvu mākslas darbu un komentēt savu izvēli, vērtējot pēc dažādiem kritērijiem.

6. KLASE

TELPA UN KOMPOZĪCIJA (7 stundas)

Ainava. Kompozīcija. Perspektīva

Materiāli

Dažādu laikmetu ainavu ar stafāžas elementiem reprodukcijas.

Skatu lodziņš, materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Salīdzina ainavu kompozīcijas dažādās kultūrās. Iepazīst kompozīcijas principus – diagonālo, centrālo, kulisveida u.c. Apspiež stafāžas lomu un nozīmi ainavā. Vērtē savus radošos darbus.	Eksperimentē ar <i>kadru skata lodziņu</i> – meklē ainavā kompozīcijas, kuras atbilst kompozīcijas principiem, skicē tās. Glezno kompozīciju, par pamatu izvēloties veiksmīgāko skici. Papildina to ar stafāžu, attēlojot kādu notikumu.
Atkārti gaisa perspektīvas pamatlikumus. Apspiež, kur var saskatīt perspektīvas likumības dabā. Apspiež zīmētāja acu augstuma un horizonta līnijas savstarpējās sakarības.	Skicē ainavu dabā no dažādiem skata punktiem. Zīmē ainavu, izvēloties veiksmīgāko skici un ievērojot perspektīvu (piem., iela, aleja, upe).

Optiskās ilūzijas

Materiāli

Opārta mākslas piemēri, reprodukcijas.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā kā radīt telpiskumu, kustības ilūziju plaknē. Apspiež optiskās ilūzijas opārta mākslas piemēros. Apspiež optiskās ilūzijas savos radošos darbos.	Pēta opārta piemērus mākslā. Zīmē kompozīciju, kura attēlo optisko ilūziju, izmantojot kādu no <i>oparta</i> (optiskās mākslas) paņēmieniem.

FORMA, TĒLNIECĪBA (7 stundas)

Līnija. Gravējums

Materiāli

Attēli ar dažādu laiku un dažādu tehniku tēlniecības piemēriem.

Stieple, pamatne skulptūrai.

Materiāli zīmēšanai, gravēšanai, formas atliešanai ģipsī.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež 20. gs. modernisma iezīmes tēlniecībā, kustības attēlošanas iespējas tēlniecībā. Analizē un vērtē savu radošo darbu vizuālo izteiksmību.	Iepazīstas ar materiālu – stiepli, eksperimentē un izzina tās īpašības. Radošs darbs – veido no stieples skulptūru – cilvēku vai dzīvnieku kustībā, piestiprina pie pamatnes.
Pedalās sarunā par sižeta atspoguļojumu mākslā, ritmu kā kustības izteicēju, apspriež līnijas izmantošanas daudzveidību.	Zīmē cilvēku un dzīvnieku siluetus, pētot senākās grafiskās mākslas – alu, klinšu zīmējumus. Skicē figūru kustībā. Padziļināti iepazīst tēlniecības tehnikas. Veido gravējumu ģipsī.

Skulptūra

Materiāli

Arhitektūras detaļu – cilņu fotoattēli.

Materiāli skulptūras veidošanai – ziepes, ģipsis u.c.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā profesionālās tēlniecības veidus, žanus, izmantojamos materiālus. Apspriež atšķirīgo un līdzīgo cilnīm un apaļskulptūrai.	Apskata skulptūras muzejā vai ekskursijā tuvākajā apkārtnē. Veido nelielu skulptūru no viena gabala, atņemot lieko.
Uzzina par arhitektūru kā mākslas nozari un arhitekta profesiju. Diskutē par iespējām saskaņot vēsturisko un jauno arhitektūru pilsētvidē, ainavā. Vērtē arhitektūras un rotājumu saskaņotību savos radošajos darbos.	Zīmē rotājumus vai funkcionālas arhitektoniskas detaļas (piem. tornītis, vēja rādītājs, lampa pie ieejas, zvans).

Apkārtne karte

Materiāli

Dažādas kartes, plāni.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Piedalās sarunā par vizuālo informāciju – kā iespējams sniegt informāciju, izmantojot tikai vizuālas zīmes. Apspriež mērogius un dažādus stilizācijas paņēmienus kartēs.	Pēta vizuālo informāciju kartēs. Zīmē plānu ceļam uz noteiktu objektu apkārtnē.

RITMS UN ORNAMENTS, KOMPOZĪCIJA (4 stundas)

Ornaments

Materiāli

Dažādu kultūru ornamentu paraugu attēli, audumu, tapešu gabaliņi.

Materiāli zīmēšanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā dažādu priekšmetu rotāšanas tradīcijas latviešu un citu tautu lietišķās mākslas darbos. Apspriež ornamenta dažādas variācijas un interpretācijas, tā simbolisko nozīmi.	Pēta dažādu tautu un kultūru ornamentus. Zīmē, turpinot attīstīt kādu ornamenta fragmentu.
Apspriež augoša, centrāla, ģeometriskā u.c. raksta kompozīcijas atšķirības. Pārrunā izveidotās kompozīcijas iespējamā lietojuma variantus.	Zīmē no dabas un stilizē dažādus dabas elementus (piem. ziedus, dārzenus, dzīvniekus). Izmantojot skices, veido ornamentālu vai dekoratīvu kompozīciju.

Līdzsvars

Materiāli

Simetrijas un asimetrijas piemēru attēli mākslā, vidē.

Uzstādījums – dažādu ģeometrisku formu priekšmeti (vismaz 10), kas neaizsedz cits citu.

Materiāli aplikācijas veidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež konkrēto priekšmetu siluetu īpatnības. Pārrunā simetriju un optisko līdzsvaru mākslas darbos, asimetriju kā līdzsvara pretstatu. Pārrunā, kas ir nesimetriska kompozīcija. Apspriež optisko līdzsvaru savos radošajos darbos.	Pēta simetrijas un asimetrijas piemērus. Pēta un izgriež no papīra uzstādījumā novietoto priekšmetu siluetus. Kārto simetrisku un asimetrisku kompozīciju aplikācijas tehnikā.

KRĀSU SASKAŅOŠANAS PRINCIPI (6 stundas)

Mākslas darbu kolekcija

Materiāli

Gleznu oriģināli/reprodukcijas.

Sagatavoti jautājumi darbam muzejā.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Uzzina kas ir muzeja kolekcija. Apspriež kolekcijā esošos mākslas žanus, stilus, krāsu izmantošanas principus – telpiskumu, siltas/vēsas krāsas, dominanti, kontrastus u.c.	Apmeklē muzeju, izstādi vai darbojas klasē ar gleznu reprodukcijām. Katrs izlozē skolotāja sagatavotos jautājumus – uzdevumus par vizuālajiem izteiksmes līdzekļiem. Meklē <i>atbildes</i> mākslas darbos muzeja kolekcijā.

Krāsu saskaņa

Materiāli

Materiāli gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež emocionālo noskaņu atšķirīgos darbos – pēta un analizē paņēmienus, kā tā panākta. Analizē izveidotās <i>krāsu skalas</i> , raksturo krāsu saskaņu tajās.	Pēta krāsu salikumus mākslinieku darbos. Veido gleznai atbilstošas nokrāsas – <i>krāsu skalu</i> , jaucot krāsas. Raksta eseju par gleznas kolorītu. Izdomā nosaukumu katrai atrastai nokrāsai gleznā, iesaista tekstā nokrāsām izdomātos nosaukumus.

Apjoms un dekoratīvitate

Materiāli

Kluso dabu reprodukcijas.

Uzstādījums – klusā daba.

Materiāli gleznošanai.

Zīmēšanai piemērota datora programma.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pārrunā uzstādījuma priekšmetu krāsu, apjomu, proporcijas. Apspriež apgaismojuma nozīmi, aplūkojot mākslas darbus. Vērtē apjoma un materialitātes attēlojumu savos radošajos darbos.	Glezno kluso dabu, izceļot priekšmetu apjomu un materialitāti.
Atsauc atmiņā dekoratīvas kompozīcijas nosacījumus. Apspriež vizuālās vērtības savos un citu radošajos darbos.	Glezno kluso dabu dekoratīvi, akcentējot lokālo krāsu priekšmetos.

PORTRETS GLEZNICĪBĀ (4 stundas)

Portrets

Materiāli

Dažādu mākslinieku gleznotu portretu reprodukcijas.

Skaņdarba ieraksts.

Materiāli gleznošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par portreta vēsturisko attīstību. Apspiež un salīdzina portretos izmantoto izteiksmes līdzekļu daudzveidību, cilvēka sejas proporcijas. Apspiež vizuālās vērtības savos darbos.	Pēta un apspriež dažādu mākslinieku gleznotus portretus. Pēta sejas uzbūvi. Skicē cilvēka portretu, ievērojot sejas detaļu proporcijas. Radošs darbs – glezno modeļi, atklājot viņa noskaņojumu, nodarbošanos un vidi.
Apspiež iespējas gleznot tēlu, kurš izteiktu mūzikas raksturu un noskaņu. Apspiež skaņdarba un sava radošā darba vizuālo vērtību saistību.	Klausās skaņdarbu. Glezno skaņdarbam atbilstošu <i>iztēles portretu</i> .
Saruna par sapņu un iedomu tēliem mākslā.	Veido asamblāžu – <i>izjūtu portretu</i> .

DIZAINS, VIZUĀLĀ INFORMĀCIJA (7 stundas)

Grafiskais dizains

Materiāli

Hieroglifu paraugi.

Grafiskā dizaina piemēri – vizītkartes, bukleti, reklāmas paraugi.

Materiāli zīmēšanai.

Grafiskā datorprogramma.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par raksta zīmju attīstību.	Pēta hieroglifus. Eksperimentē, veidojot dažādus burtu zīmes, kuras ietver vārda jēgu. Vingrinājumi – raksta vārdus tā, lai burti grafiski attēlotu jēdziena vai priekšmeta materialitāti, uzbūvi/siluetu vai izskatu. Raksta hieroglifu, izmantojot veiksmīgāko skici.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež dažādus burtu veidus – to iedalījumu, pazīmes, īpašības, stilistiku. Apspriež teksta maketēšanas pamatlikumus.	Iepazīst dažādus fontus datorā. Iepazīst burtu lielumus. Eksperimentē, mainot burtu lielumus tekstā. Veido dizainu biļetei, vizītkartei, ielūgumam.
Apspriež piemērotību sabiedriski nozīmīgas tēmas izmantošanai mākslā, to aktualitāti.	Zīmē ideju skices par konkrētu tēmu. Veido plakātu vai telpisku objektu, izmantojot veiksmīgāko skici un piemērotāko tehniku, resursus.

Process

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Iesaistās sarunā par reklāmas nozīmi mūsdienās. Apspriež TV reklāmas, to vizuālas vērtības. Klausās skolotāja stāstījumu par reklāmu kā mākslas veidu, par dažādām reklāmas nozarēm, reklāmas mākslinieka, dizainera profesiju.	Veido reklāmu kādai precei kā <i>reklāmas rullīti</i> , strādājot grupās. Izdomā sižetu, sadala lomas un spēlē to.

Sasniedzamais rezultāts 6. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti **zilā krāsā**.

Mākslas valoda

Zina un mākslas darbos salīdzina izteiksmes līdzekļus – līnijas, krāsas, siluetus, formas, faktūras, ritmu, kontrastu, kompozīciju. Apguvis gaisa un lineāro perspektīvu, krāsu sistematizāciju un īpašības, apjoma attēlojumu, ko izsaka ar vizuālajiem izteiksmes līdzekļiem. Iepazīst optiskas un kustības ilūzijas radīšanas plāknē nosacījumus un paņēmienus.

Zina, kā vizuālos izteiksmes līdzekļus var mērķtiecīgi izmantot raksturīgā izcelšanai. Analizē paņēmienus, kā panākta mākslas darba emocionālā noskaņa. Analizē raksturīgo un atšķirīgo cilnīm, apaļskulptūrai. Apgūst stilizācijas principus.

Izprot kompozīciju kā vizuālo izteiksmes līdzekļu organizētu sakārtojumu. Iepazīst rakstu kompozīcijas – augoša, centrāla, ģeometriskā u.c. raksta kompozīcijas. Apgūst kompozīcijas principus un īpašības – simetriju, asimetriju, līdzsvaru. Mācās dekoratīvas kompozīcijas nosacījumus. Iepazīst teksta maketēšanas principus.

Zina dažādus mākslas veidus. Iepazīst tēlniecības veidus – apaļskulptūru, cilni, medaļu, plaketi. Iepazīst tēlniecības izmantojumu arhitektūrā. Mācās par kino un reklāmu, tās nozarēm. **Zina dažādus mākslas žanus.** Mācās par portreta vēsturisko attīstību. **Zina dažādas tehnikas.** Iepazīst dažādas tēlniecības tehnikas. Iepazīst filmēšanas specifiku.

Ir iepazinis zīmes un simbolus kā kultūrvides vērtības. Iepazīst dažādu tautu un kultūru ornamentus, to lietojumu arhitektūrā.

Prot salīdzināt vizuālās pazīmes noteiktā stila ietvaros – arhitektūrā un lietišķajā dizainā.

Zina daudzveidīgas ar mākslu saistītas profesijas; ir iepazinis mākslas darba tapšanas procesu. Iepazīst reklāmas mākslinieka, maketētāja, filmu scenārista, režisora, operatora profesijas. Iepazīst filmas veidošanas procesa specifiku, reklāmas mākslinieka un maketētāja darba specifiku. Papildina zināšanas par arhitekta profesiju. Papildina zināšanas par asamblāžas veidošanu, portreta gleznošanas specifiku, burtu dizaina veidošanu.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Prot dabā un apkārtējā vidē saskatīt daudzveidīgas idejas radošajiem darbiem. Meklē ainavas dabā, atbilstoši dažādiem kompozīcijas principiem. Zīmē, glezno, aplicē un veido no dabas. Mācās izmantot sabiedriski aktuālas tēmas saviem darbiem.

Prot izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas, daudzveidīgu un arvien jaunu materiālu klāstu. Pilnīgo prasmes strādāt zīmēšanas, gleznošanas, veidošanas, aplikācijas, tehnikā. Apgūst ģipša atliešanu formā, gravēšanas un veidošanas tehniku no ģipša, ziepēm. Izmantojot datoru, apgūst maketēšanu.

Prot izvēlēties nepieciešamos materiālus savas idejas izteikšanai; prot tos racionāli izmantot. Izvēlas piemērotāko skici, tehniku, materiālus un resursus.

Novērojumos un eksperimentos atklāj daudzveidīgus izteiksmes līdzekļu salikumus un izmanto tos radošajos darbos.

Izmanto plaknes un telpas iespējas, īsteno radošas attīstības idejas individuāli un grupā. Pilnīgo prasmes strādāt plaknē, veidot telpiskus objektus. Mācās veidot izrādi – raksta scenāriju, iekārto skatuvi, veido maskas. Pilnīgo prasmes darboties individuāli un grupā.

Prot izteikt un pamatot sava darba ideju.

Prot plānot idejas īstenošanai paredzēto laiku ilgtermiņa darbos, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus.

Prot analizēt mākslas darbus, veidot stāstījumu un aprakstīt mākslas darba saturu, izteiksmes līdzekļus.

Prot atrast nepieciešamo informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Saskata skaisto un neparasto dabā, kultūrvidē, prot saudzīgi izturēties pret to.

Ir iepazinis mākslas darbus dažādos aspektos – kā emocionāla pārdzīvojuma radītāju, kultūras vērtību, laikmeta liecību.

Saprot, kā atšķiras vienas un tās pašas tēmas atspoguļojums dažādos mākslas veidos – glezniecībā, mūzikā, literatūrā.

Ir iepazinis mākslas darbu kolekciju; apzinās to kā vērtību.

Ir iepazinis Latvijas un dažādu citu zemju un tautu mākslu.

Prot uz klausīt citu uzskatus par mākslas darbu.

Ir iepazinis mākslas muzejus un izstāžu zāles, kultūrvēsturiskas vietas tuvākajā apkārtnē, pilsētā un valstī.

Prot izvēlēties sev tuvu mākslas darbu un komentēt savu izvēli, vērtējot pēc dažādiem kritērijiem.

7. KLASE

SILUETS, KOMPOZĪCIJA PLAKNĒ, LĪDZSVARS (9 stundas)

Silueta izteiksmīgums

Materiāli

Attēli ar Senās Grieķijas apgleznoto keramiku.

Enciklopēdija par Senās Grieķijas mitoloģiju.

Pasteļu krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež cilvēku figūru siluetu izteiksmīgumu dažādu periodu Senās Grieķijas mākslā. Diskutē par melnfigūru un sarkanfigūru glezniecības periodu priekšrocībām un trūkumiem izteiksmīgu tēlu radīšanā.	Izvēlas kāda Senās Grieķijas trauka attēlu ar figurālu kompozīciju, noskaidro tā sižetu. Pēta cilvēku figūru novietojuma paņēmienus, pozu izteiksmīgumu, pamato to atbilstību sižeta uztverei. Zīmē apgleznotā grieķu trauka vai tā fragmenta kopiju mērogā 1:10.

Kompozīcija plaknē – siluets un krāsa

Materiāli

Franču fovistu mākslas darbu reprodukcijas.

Melnbaltas vai krāsu fotogrāfijas ar pazīstamu vidi: ainavas, klusās dabas, portreti.

Eļļas krītiņi.

Daudzveidīgi aplikāciju papīri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež krāsu spožumu un siluetu izteiksmīgumu franču fovistu gleznās un papīra aplikācijās. Pārrunā krāsu laukumu savstarpējās proporcijas un izvietojumu gleznas plaknē, to intensitāti un spriegumu.	Pēta fovistu izmantotos glezniecības paņēmienus, eksperimentē, veidojot skices, kurās uzsvērti krāsu un siluetu kontrasti, izcelta krāsas pašvērtība.
Apspriež krāsu kontrastus savos radošajos darbos. Analizē izteiksmīgumu, noskaņu fotoattēlos un ar tiem saistītajos radošajos darbos. Apspriež veiksmes un neveiksmes kompozīcijās, savu pieredzi, veidojot krāsu kompozīciju plaknē.	Izvēlas fotoattēlu – ideju radošajam darbam. Zīmē brīvu fotoattēla kopiju, pievēršot uzmanību katra laukuma siluetam. Uz zīmējuma bāzes veido radošu darbu aplikācijas tehnikā, izmantojot spilgtas, izteiksmīgas krāsu attiecības.

Kompozīcija plaknē – krāsa un līdzsvars

Materiāli

Pīta Mondriana abstrakto gleznu reprodukcijas.

Iepriekšējā stundā veidotie radošie darbi.

Krāsaini aplikāciju papīri vai grafiska datorprogramma.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par Pīta Mondriana centieniem radīt līdzsvaru asimetriskā plaknē – abstraktās krāsu kompozīcijās. Apspiež krāsu, līniju un laukumu savstarpējās attiecības Mondriana darbos.	Pēta līdzsvara veidošanas paņēmienus plaknē Pīta Mondriana darbu reprodukcijās.
Apspiež līdzsvaru, smaguma centru, akcentus savos radošajos darbos.	Veido abstraktu interpretāciju savam iepriekšējā stundā radītajam darbam aplikācijas tehnikā vai ar datoru, izmantojot tikai ģeometriskas pamatformas un ierobežotu krāsu skaitu.

EMOCIJAS, PĀRDZĪVOJUMS MĀKSLAS TĒLĀ (6 stundas)

Daba un emocijas

Materiāli

Dažādos laikmetos gleznotu Ziemeļeiropas ainavu reprodukcijas.

Krāsu zīmuļi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež objektīvā un subjektīvā attiecības dažādu laikmetu ainavu gleznojumos. Diskusijas gaitā apkopo aprakstos atklātās likumsakarības, apspriež dažādu laikmetu mākslinieku attieksmi pret dabu, vidi, ainavu. Pārrunā mākslinieku paustās emocijas ainavu gleznojumos.	Pēta un salīdzina dažādos laikmetos gleznotas ainavas. Izvēlas kādu ainavās bieži sastopamu tēlu (piem., mākonis, koku, ūdens virsmu u.c.). Veido aprakstu, kurā analizē šī tēla nozīmi dažādu laikmetu ainavās un formulē savu viedokli par tā vietu reālā vidē/ainavā.
Apspiež atšķirības zīmējumos un to saistību ar autoru emocionalitāti. Diskutē par absolūtas objektivitātes iespējamību/neiespējamību mākslā.	Visi klases skolēni zīmē vienu noteiktu dabas objektu (piem., kādu augu vai koka zaru aiz loga), cenšoties to attēlot pēc iespējas reālistiskāk. Veido zīmējumu izstādi.

Pārdzīvojums mākslas tēlā

Materiāli

Vinsenta van Goga, vācu ekspresionistu, sirreālistu, Amerikas abstrakto ekspresionistu gleznu un grafiku reprodukcijas.
Eļļas pasteļu krīti, tuša, guaša krāsas u.c.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež emociju gammu mākslas darbos. Diskutē par mākslas darba vizuālo īpašību pakļaušanu tā emocionalitātei. Dalās savā pieredzē par vizuālo īpašību psiholoģisko uztveri, iedarbību.	Pēta, kā mākslas darba emocionalitāti ietekmē sižets, krāsa (salīdzina krāsainas un melnbaltas reprodukcijas), līniju veidi un virzieni, silueti, proporcijas, apgaismojums utt. Izvēlas kādu noteiktu emocionālu stāvokli (trauksme, bailes, sajūsma u.c.). Izdomā un uzraksta, ar kādu vizuālu īpašību kopumu to varētu parādīt vizuāli.
Apspriež savu radošo darbu kompozicionālās un saturiskās veiksmes/neveiksmes.	Veido kompozīciju, kuras tēma ir vairāku emociju kopums (piem., bailes+sajūsma+kauns). Izdomā darbam nosaukumu.

FORMA, TELPA. SKATA PUNKTA IZVĒLE (6 stundas)

Formas raksturs

Materiāli

Kubisma virziena kluso dabu un portretu reprodukcijas.
Latvijas kubistu gleznu un skulptūru kolekcija Valsts mākslas muzejā.
Alumīnija stieple.
Meln flomāsters vai fotoaparāts ar melnbaltu filmu.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež pierastus un neparastus rakursus, vērojot apkārt esošo. Diskutē par veismīgiem un neveismīgiem skata punktiem uz kādu reālu objektu. Raksturo savu izveidoto objektu.	Izveido no stieples trīsdimensiju tēlu, kuram ir reāls prototips (piem., suns, lampa u.c.). Vēro un zīmē vai fotografē izveidoto objektu no vairākiem skata punktiem.
Apspriež vairāku atšķirīgu skata punktu apvienošanas paņēmienus kubisma virziena mākslas darbos. Diskutē par skata punktu apvienošanu kā iespēju padarīt tēlu pilnīgāku, daudznozīmīgāku/nesaprotamāku, neglītāku.	Pēta cilvēku attēlojumu kubisma virziena mākslas darbos, aizsedzot un atklājot atsevišķus sejas fragmentus. Apraksta kāda attēlotā cilvēka raksturu, emocionalitāti.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež tēla izskatu (apjomu, uzbūvi, struktūru) un raksturu savos radošajos darbos.	No iepriekš radītajām skicēm vai fotogrāfijām veido kolāžu (fotomontāžu), cenšoties iespējami pilnīgāk atveidot tēla izskatu un raksturu.

Kubistu kompozīcija

Materiāli

Kubisma virziena kluso dabu un ainavu reprodukcijas.

Latvijas kubistu gleznu kolekcija Valsts mākslas muzejā.

Uzstādījums – klusā daba.

Guaša krāsas.

Materiāli faktūru veidošanai (koka skaidas, smiltis).

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par formu un telpu kubisma gleznās. Apspiež kompozicionālās likumsakarības kubistu gleznās – gleznas kopējās struktūras dominēšanu pār atsevišķu objektu attēlojumu, priekšplāna un fona attiecības (sasista spoguļa iespaids), tumšu un gaišu, gludu un fakturētu laukumu izvietojumu gleznas plaknē, uzbūves, struktūras dominēšanu pār krāsu u.c. Diskutē par šo likumsakarību izmantošanas iespējām, gleznojot savu radošo darbu. Apspiež formu un telpas attēlošanas paņēmienus savos darbos.	Pēta formas un telpas attēlojumu kubisma gleznās. Glezno kluso dabu, katra priekšmeta attēlojumā apvienojot vairākus skata punktus un cenšoties vienlaikus parādīt priekšmetu uzbūvi, struktūru, telpu, kā arī gleznojuma kompozicionālo un stilistisko vienotību.

**MĀKSLAS DARBS – FORMA, IDEJA, OBJEKTS APCEREI
(5 stundas)**

Formālisms mākslā

Materiāli

Minimālisma mākslas darbu reprodukcijas.

Flomāsteri, kolāžas materiāli, grafiska datorprogramma vai fotoaparāts ar krāsu filmu.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par formālo aspektu mākslā. Apspiež vizuālās īpašības kā pašvērtību, bez attēlojošas vai simboliskas nozīmes (piem., zaļš taisnstūris nozīmē, ka attēlots zaļš taisnstūris). Apspiež minimālisma kā mākslas virziena jēgu – formas lakonisms, bezpersoniskums, tīrība, vērtība.	Pēta vizuālās īpašības kā pašvērtību minimālisma mākslas darbu reprodukcijās. Argumentēti apraksta to estētisko vērtību/nevērtīgumu.
Diskutē par estētiskajām vērtībām savos radošajos darbos un to iespējamo lietojumu.	Veido darbu brīvi izvēlētā tehnikā, cenšoties kā īpašu vērtību izcelt kādu tā vizuālo īpašību (krāsu, formu, faktūru u.c.).

Mākslas darbs – ideja

Materiāli

Kazimira Maļēviča un citu krievu konstruktīvistu mākslas darbu reprodukcijas.

Flomāsteri, kolāžas materiāli vai grafiska datorprogramma.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par iespēju sarežģītas idejas paust lakoniskās, universālās formās (piem., “Melnais kvadrāts”). Diskutē par vizuālo vērtību nozīmi savos darbos.	Eksperimentējot meklē formu kādas sarežģītas idejas simboliskai, universālai atveidošanai. Uzraksta komentāru savam darbam, kurā skaidro izmantoto izteiksmes līdzekļu nozīmi.

Apcere un pārdomas mākslā

Materiāli

Abstraktu mākslas darbu reprodukcijas.

Akvareļu krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež izjūtas, aplūkojot abstraktus mākslas darbus. Diskutē un salīdzina savus atšķirīgos viedokļus par mākslas darbu noskaņu.	Izvēlas sev tuvu abstrakta mākslas darba reprodukciju. Raksta savu pārdomu eseju, aplūkojot mākslas darbu.
Apspriež abstrakto akvareļu izstādes kopējo gaisotni un atsevišķu darbu nozīmi tās radīšanā.	Glezno abstraktu akvareli, cenšoties radīt darbu – pārdomu un apceres objektu. Izveido izstādi.

INTERJERS – KRĀSA, FORMA UN FUNKCIJA (5 stundas)

Interjera projekts

Materiāli

Attēli ar dažādu stilu interjeriem.

Skolas plāns.

Rasēšanas instrumenti vai grafiska datorprogramma.

Krāsu zīmuļi, aplikāciju papīri, kolāžas materiāli.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež interjerista darba specifiku, interjeru funkcionālo un estētisko vērtību. Prezentē savas interesantākās skices.	Vāc attēlus ar interesantiem interjeriem, eksperimentē, veidojot telpas iekārtojuma skices – fotomontāžas.
Apspriež skolas telpu iekārtojumu un iespējas to mainīt, uzlabot – padarīt funkcionālāku un skaistāku. Diskutē par telpu pašreizējām un varbūtējām funkcijām. Apspriež interjeros izmantojamu celtniecības materiālu funkcionālās un estētiskās īpašības. Diskutē par veiksmēm/problēmām interjeru projektu izstrādāšanā un par skatītāju vērtētāju viedokļiem.	Katrs skolēns vai grupa izvēlas konkrētu skolas telpu, mēra sienu garumu, platumu, augstumu, logu, durvju, nišu u.c. izmērus un novietojumu. Izvēlas piemērotu mērogu un rasē sienu attēlojumus plaknē – notinumus – un telpas plānu – virsskatu. Veido telpas projektu, cenšoties saskaņot tās vizuālo un funkcionālo tēlu. Veido projektu izstādi. Noskaidro un apkopo citu klašu skolēnu un skolas darbinieku viedokļus par interjera projektiem.

ARHITEKTŪRA – ROTĀJUMS UN STILS (5 stundas)

Stils arhitektūrā

Materiāli

Attēli ar dažādu arhitektūras stilu paraugiem, pilsētu fotoalbumi.
Arhitektūras stilu enciklopēdija.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Pedalās sarunā par stilu arhitektūrā un iespēju to saskatīt celtnes detaļās. Vērtējot skices, apspriež raksturīgākās stilu pazīmes.	Pēta attēlus un skicē kādas paša izvēlētas celtnes detaļas (loga, torņa u.c.) veidolu dažādos laikmetos. Izvēlas interesantāko skici un noskaidro, kādam stilam tāds arhitektonisks risinājums raksturīgs.

Fasādes savdabība

Materiāli

Attēli ar interesantas arhitektūras piemēriem – Antonio Gaudi, Hundertvasers u.c.
Attēli ar monumentālo glezniecību (freskām, mozaikām) pilsētvidē.
Eļļas pasteļu krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Raksturo uzzīmēto ēkas fasādi, apspriež iespējas to padarīt vizuāli interesantāku, saglabājot ēkas funkcionalitāti (dalījumu stāvos, logus, jumtu). Apspriež monumentālās glezniecības specifiku. Apspriež nepieciešamību saskaņot arhitektūru un vidi, diskutē par pilsētvides harmoniju, saudzīgu attieksmi pret to.	Zīmē, vērojot no dabas, kādas tipveida ēkas (piem. blokmājas) fasādi, īpašu uzmanību pievēršot proporciju pareizībai.
Komentē savus izstrādātos projektus, apspriež savu un klasesbiedru radošos darbus.	Izstrādā ēkas fasādes un tās apstādījumu projektu.

Sasniedzamais rezultāts 7. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti zilā krāsā.

Mākslas valoda

Mācās mākslas darbos raksturot izteiksmes līdzekļus – apgaismojumu, savstarpējās proporcijas, telpiskumu, krāsu un tonālās attiecības. Mācās izprast, kā vizuālie mākslas līdzekļi ietekmē mākslas darba saturu, emocionalitāti u.c. Mācās par krāsas pašvērtību, krāsu un siluetu kontrastiem, apgūstot fovismu. Mācās par siluetu izteiksmīgumu un raksturu, apgūstot Senās Grieķijas mākslu. Mācās par rakursiem, skata punktiem, apgūstot kubismu. Mācās par vizuālo izteiksmes līdzekļu pašvērtību, apgūstot minimālismu.

Saprot, kā var attēlot idejas dažādos vizuālās mākslas veidos. Pēta sižeta atēlojumu sengrieķu mītos un lietišķajā mākslā. Izmanto fotogrāfiju 3 dimensiju objekta attēlošanai.

Apgūst atšķirīgus kompozīcijas principus. Analizē un salīdzina proporcijas, līdzsvaru, smaguma centru, akcentu, skata punktu, apgūstot glezniecības virzienus – fovismu, kubismu, minimālismu, krievu konstruktīvismu.

Prot raksturot mākslas daudzveidību – veidus, žanus, tehnikas. Iepazīst fotomontāžas tehniku.

Apgūst daudzveidīgas dabas un kultūrvides vizuālas zīmes un simbolus.

Apgūst mākslas stila jēdzienu un saturu. Mācās saskatīt vizuālās pazīmes noteiktā arhitektūras un monumentālās glezniecības stilā.

Iepazīst daudzveidīgas mākslas nozares, prot tās raksturot. Iepazīst interjera dizaina, monumentālās glezniecības specifiku.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Mācās izvēlēties idejas saviem radošajiem darbiem dabā, kultūrvidē, sabiedrības procesos. Zīmē, glezno mākslas darbu kopijas, interpretē tās – izmanto kompozīcijas paņēmienus, stilistiku, saturu u.c.

Mācās izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas un materiālus, saskaņot savu ideju ar izvēlētajās tehnikas, materiāla specifiskajām īpašībām. Apgūst kādu grafisko datorprogrammu. Apgūst fotomontāžas tehniku. Iepazīst fotografēšanas tehnikas specifiku.

Mācās izvēlēties nepieciešamo savas idejas izteikšanai; spēj patstāvīgi izlemt, kā rīkoties un attīstīt savu ideju.

Eksperimentos atklāj izteiksmes līdzekļu izmantošanas un kompozīcijas veidošanas iespējas. Pēta līdzsvara attēlošanas plaknē paņēmienus, variējot krāsu, līniju un laukumu savstarpējās attiecības. Eksperimentē, atklājot kubisma principus – vairāku skata punktu apvienojumu vienā darbā. Eksperimentos meklē formu sarežģītu ideju simboliskai atveidošanai.

Mācās radoši izmantot plaknes, telpas un laika iespējas radošu ideju īstenošanai individuāli un grupā. Zīmē, glezno, aplicē, fotografē, veido kolāžu. Veido 3 dimensiju objektu. Veido izstādi. Izstrādā projektu un prezentē to.

Prot pamatot sava darba ideju un raksturot radošā darba ieceres īstenošanas procesu un rezultātu. Mācās prezentēt savu un grupas darbu, izdarīt secinājumus. Mācās iegūto pieredzi izmantot turpmākai radošai darbībai.

Mācās plānot vairākpakāpju uzdevumus un ilgtermiņa projektus, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus.

Mācās analizēt un interpretēt mākslas darbus, izteikt savu viedokli par mākslas darba saturu, uzrakstīt to pārsprieduma (esejas) formā.

Mācās atrast, izvēlēties un izmantot informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Mācās būt līdzatbildīgs par kultūras vērtību saglabāšanu, izprast harmoniskas vides lomu cilvēka dzīvē. Mācās par pilsētvides harmoniju, arhitektūras un vides saskaņotību.

Mācās vērtēt mākslas darbus, procesus un mākslas parādības.

Mācās analizēt vizuālajai mākslai un citiem mākslas veidiem – mūzikai, literatūrai – kopīgo un atšķirīgo.

Iepazīst mākslas darbu krātuvju nepieciešamību, mācās apzināties valsts kultūras vērtības.

Ir iepazinis dažādu zemju un tautu mākslu un māksliniekus; ir iepazinis savas tautas mākslu kā pasaules kultūras daļu; zina nozīmīgākās Latvijas mākslas vērtības. Iepazīst glezniecības virzienus – fovismu, kubismu, minimālismu, konstruktīvismu. Ir iepazinis Latvijas māksliniekus – kubisma, konstruktīvisma pārstāvjus.

Mācās diskutēt un toleranti uzklaut atšķirīgus viedokļus par mākslu.

Iepazīst nozīmīgākās mākslas darbu krātuves tuvākajā apkārtnē, Latvijā un pasaulē.

Mācās komentēt vērtīgo kāda mākslinieka daiļradē, mācās pamatot sev nozīmīgas vērtības mākslā.

8. KLASE

MĀKSLA UN VALODA (7 stundas)

Teksts – vizuāls tēls

Materiāli

Franču modernistu (piem., Gijoma Apolinēra) vizuālie dzejoļi.

Konceptuālās mākslas darbu – tekstu attēli.

Dzejoļu grāmatas.

Daudzveidīgu burtu veidu (fontu) paraugi.

Tuša, flomāsteri vai rakstīšanai un teksta maketēšanai piemērota datorprogramma.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež teksta vizuālās īpašības, diskutē par konceptuālās mākslas darbu vizuālajām vērtībām un piederību/nepiederību vizuālajai mākslai. Apspriež katram dzejolim piemērotāko burtu veidu un teksta kompozīciju lapā.	Eksperimentē, rakstot vienu un to pašu tekstu (piem., dzejoli), izmantojot atšķirīgus burtu veidus, izmērus un teksta kompozīciju lapā. Pēta, kā atšķirības teksta vizuālajā izskatā ietekmē tā uztveri, jēgu.
Apspriež franču modernistu vizuālo dzejoļu verbālās un vizuālās vērtības. Pārrunā šādu tekstu tulkošanas problēmas. Apspriež savu radošo darbu veiksmes /problēmas, iztēlojas, kā tos uztvertu cilvēks, kas nesaprot latviešu valodu.	Pēta franču modernistu vizuālos dzejoļus vai to tulkojumus. Izvēlas sev tuvu dzejoli un uzraksta to kā vizuālu tēlu.

Teksts kā grafiska zīme

Materiāli

Hindu, japāņu, arābu u.c. rakstītu tekstu paraugi.

Tuša.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež svešā valodā rakstīta teksta vizuālās īpašības un vērtības, atšķirības no latīņu rakstības (piem., japāņiem – vertikālas rindas, indiešiem – līdzena rindiņas augšējā mala u.c.).	Pēta grafiskās īpatnības tekstu paraugos. Eksperimentē ar tušu, rakstot svešās rakstu zīmes, vārdus, teikumus.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež burtu stilistisko vienotību radošajos darbos, diskutē par jaunradīto burtu veidu izmantošanas iespējām.	Izgudro jaunu burtu veidu (fontu), izmantojot svešo rakstību pētīšanas pieredzi un cenšoties radīt stilistiski saskaņotu alfabētu.

Skana – vārds un attēls

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kuros teksts ir attēla daļa (piem., poparts).
Flomāsteri, kolāžas materiāli.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Diskusē par iespējām, kā attēlot skaņas, trokšņus. Apspiež vizuālā tēla un teksta saskaņu, vienotību poparta virziena mākslas darbos. Apspiež un vērtē savu radošo darbu vizuālās vērtības, darbā izmantoto materiālu un izteiksmes līdzekļu piemērotību idejas atklāšanai.	Izvēlas kādu skaņu (piem., bumm, zumm u.c.) un atveido to, vizuālajā tēlā iesaistot tekstu.

TELPAS ATTĒLOJUMS PLAKNĒ. PERSPEKTĪVA (8 stundas)

Telpiskums un kompozīcija

Materiāli

Mākslas darbu reprodukcijas, kurās īpaši izcelts telpiskums (piem., renesanses, klasicisma, romantisma, 19. gs. reālisma laika ainavas).
Eļļas pasteļu krītiņi.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež kompozīcijas paņēmienus, kuru lietojums rada/pastiprina telpiskuma iespaidu mākslas darbā (piem., tuvākie objekti aizsedz tālākos, asi tonālie kontrasti priekšplānā, vēsākas krāsas tālumā u.c.)	Pēta telpiskuma iespaida radīšanas paņēmienu izmantojumu gleznu reprodukcijās; izvēlas kādu mākslas darbu un veido aprakstu par mākslinieka izmantotajiem telpiskuma radīšanas paņēmieniem.

Spēles ar horizontu un satekpunktiem

Materiāli

Ainavu reprodukcijas (glezniecība, grafika, fotomāksla) ar atšķirīgiem horizonta augstumiem.

Mākslas darbu reprodukcijas, kuros izmantoti lineārās perspektīvas likumi.

Fotogrāfijas ar pilsētvidi.

Eļļas pasteļu krītiņi.

Zīmēšanai piemērota datorprogramma.

Fotoaparāts ar krāsu vai melnbaltu filmu.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež acu augstuma – horizonta atrašanās vietas nozīmi ainavas noskaņas radīšanā. Diskutē par vizuālajām vērtībām savās skicēs.	Eksperimentē, skicējot iekštelpu vai ainavu. Katrā skicē izvēlas citādu horizonta novietojumu (piem., augstu, zemu, slīpu u.c.)
Apspriež vizuālās vērtības savās ainavu fotogrāfijās, apspriež radītās noskaņas atbilstības/neatbilstības sākotnējai iecerei iemeslus.	Fotografē ainavas, izvēloties horizonta novietojumu atbilstoši iecerētai noskaņai. Izvēlas veiksmīgāko fotogrāfiju un uzraksta eseju par vizuālajām vērtībām un noskaņu tajā.
Apspriež lineārās perspektīvas teoriju – iedomātu satekpunktu atrašanos uz horizonta līnijas. Klausās skolotāja stāstījumu par viena un divu satekpunktu perspektīvas izmantošanas priekšrocībām/trūkumiem telpas attēlojumā.	Eksperimentē – izmantojot datorprogrammu zīmē taisnstūra paralēlskaldni trijās dimensijās gan viena, gan divu satekpunktu perspektīvā.
Apspriež lineārās perspektīvas konsekvences/ačģārnības mākslas darbos (piem., Leonardo da Vinči un Maurits Kornēliuss Ešers). Vērtē un apspriež savu darbu atklājumus/ kļūdas.	Pēta lineārās perspektīvas izmantojumu dažādu laikmetu mākslas darbu reprodukcijās un pilsētvides fotogrāfijās. Uz attēlu kopijām atzīmē horizontu un satekpunktus.

Telpiskums un stilizācija

Materiāli

Pola Sezana, Žorža Serā, Vilhelma Purvīša un Ķīnas tradicionālo ainavu reprodukcijas.

Eļļas pasteļu krītiņi.

Tuša.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par tradīciju kompozīciju dalīt plānos, lai attēlotu telpiskumu. Apspiež daudzplānu kompozīcijas raksturīgākās iezīmes, trīs plānu kompozīcijas esamības glezniecībā varbūtējos iemeslus. Apspiež un salīdzina telpiskuma izjūtu gleznu reprodukcijās un kopijās –maketos. Diskutē par stilizācijas priekšrocībām skatuves glezniecībā.	Pēta ainavas dalījuma plānos principus mākslas darbu reprodukcijās. Izvērtē lineārās un krāsu perspektīvas lietojumu modernistu glezniecībā. Eksperimentē, izvēloties kādu mākslas darba reprodukciju un veido tā kopiju – shematisku telpisku maketu ar priekšplānu, vidusplānu un fonu.
Apspiež telpiskuma radīšanas un stilizēšanas paņēmienus Ķīnas tradicionālajā ainavu glezniecībā (piem., katrs plāns kā atsevišķs veselums, plānu novietojuma īpatnības gleznojuma laukumā u.c.). Apspiež veiksmes/problēmas, veidojot ainavas kopiju Ķīnas tradicionālās glezniecības manierē.	Pēta Ķīnas tradicionālās ainavu glezniecības paraugus. Salīdzina Eiropas un Austrumu mākslinieku lietotos paņēmienus trīs plānu kompozīciju radīšanā. Eksperimentē – izvēlas Ķīnas tradicionālās ainavu glezniecības parauga reprodukciju un glezno tā kopiju tušas mazgājuma vai akvareļa tehnikā. Cenšas ievērot Ķīnas glezniecībā atklātos telpiskuma radīšanas un stilizēšanas paņēmienus, kā arī otas raksta vieglumu.

FORMAS, APJOMA ATTĒLOJUMS PLAKNĒ (8 stundas)

Klusā daba – gaisma un ēna

Materiāli

Tonāli telpiskā manierē gleznotu kluso dabu reprodukcijas.

Uzstādījums – klusā daba un gaismas avots.

Ogle vai sangāna.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež apgaismojuma ietekmi uz uzstādījumu – nepieciešamību zīmējumā skaidri nošķirt gaismas un ēnas masas. Apspiež iespēju saskatīt un attēlot zīmējumā pretgaismas, slīdošās gaismas, pustoņus, refleksus u. tml. Darba gaitā diskutē par veiksēm/kļūdām savos un klasesbiedru darbos. Apspiež gatavo zīmējumu vizuālās vērtības.	Novērtē uzstādījuma raksturu, kopējās proporcijas un apgaismojumu. Vēro, kā apgaismojums ietekmē priekšmetus, kuriem ir atšķirīgas krāsas un materialitāte. Zīmē klusās dabas kopējo siluetu un katra priekšmeta veidolu tajā. Uzmanīgi vēro un cenšas iespējami precīzi ieklāt zīmējumā kopējo ēnas laukumu, apvienojot pašēnas un krītošās ēnas. Paralēli tam pēta gaismu un ēnu laukumu saskaņu mākslas darbos. Atbilstoši katra priekšmeta materialitātei modelē to apgaismotās daļas. Ar gaišu krītu iezīmē gaismas atspīduma vietas.

Portrets – gaisma un ēna

Materiāli

Baroka laika mākslinieku (piem., Karavadžo, Rembrants, Vermērs) gleznotu portretu reprodukcijas.
Drapērijas, tērpi, lampas inscenējumam.
Fotoaparāts ar krāsu filmu.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež apgērba, vides un apgaismojuma nozīmi modeļa izskata un rakstura atklāsmē. Analizē mūsdienu un baroka laika iezīmes gleznu reprodukcijās un savos radošajos darbos – fotoportretos. Analizē apgaismojuma lomu un veiksmes/kļūdas gaismas avotu izvietojumā savos radošajos darbos.	Pēta gaismēnu modelējumu baroka laikmeta portretos. Izvēlas vienu mākslas darbu un inscenē gleznoto ainu – atbilstoši saģērbj modeli, izvieto drapērijas. Pēc gaismu un ēnu laukumu izvietojuma gleznā uzstāda gaismas avotus. Fotografē modeli, cenšoties radīt izvēlētajai gleznai līdzīgu kompozīciju.

Formas modelēšana ar krāsu

Materiāli

Pola Sezāna kluso dabu reprodukcijas.
Uzstādījums – augļi, dārzeni.
Guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež Pola Sezāna centienus mākslā – ar krāsu modelēt formu, apjomu plaknē. Pārrunā galvenos formas modelēšanas nosacījumus ar krāsu (piem., vēsa gaisma – silta ēna; krāsa gaismā – pretkrāsa ēnā u.c.).	Pēta krāsas izmantojuma likumības formas modelējumā Sezāna gleznu reprodukcijās. Glezno kluso dabu, modelējot priekšmetu formu ar krāsu.

PORTRETS TĒLNIECĪBĀ – RAKURSS (8 stundas)

Pretskats – profils – apaļskulptūra

Materiāli

Attēli ar dažādu laikmetu mākslinieku zīmētiem portretiem pretskatā, profilā un $\frac{3}{4}$ pagriezienā.

Portretu fotogrāfijas pretskatā, profilā un $\frac{3}{4}$ pagriezienā.

No dažādiem rakursiem fotografēta apaļskulptūra – portrets.

Senās Grieķijas vai renesanses laika (piem., Donatello, Mikelandželo) radīta portreta atlējums ģipsī.

Vienkrāsains plastilīns.

Dēlītis skulptūras pamatnei, stieple – karkasam.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par cilvēka sejas proporcijām. Apspriež klasiskās proporcijas un dažādu laikmetu par ideālām uzskatītās proporcijas. Diskutē par skaistuma ideāla nepastāvīgumu pasaules un arī Eiropas kultūrās, kā arī par mūsdienās valdošiem skaistuma ideāliem. Vērtē frāzi – klasisks skaistums.	Pēta un salīdzina cilvēku seju proporcijas dažādu laikmetu mākslinieku zīmētos portretos un fotoportretos. Eksperimentē – izvēlas pa vienam portreta zīmējumam pretskatā, profilā un $\frac{3}{4}$ pagriezienā. Iztēlojas un skicē katru portretu divos trūkstošajos rakursos.
Skulptūras veidošanas laikā apspriež radušās problēmas, meklē risinājumus, pēta galvas apaļskulptūru, tās fotogrāfijas un diskutē par formas modelēšanas specifiku. Apspriež un vērtē gatavo skulptūru vizuālās vērtības – apjomu, proporcionalitāti, plastiku, harmoniju un raksturu.	Izvēlas vienu eksperimentā pētīto portretu un īsi apraksta tā izskatu un iespējamo raksturu. Veido apaļskulptūru – portretu, izmantojot izvēlēto portreta zīmējumu vai fotoattēlu, skices un aprakstu. No stieples izveido blīvu, galvas, kakla un plecu pamatproporcijām atbilstošu karkasu un piestiprina pamatnei. Veido skulptūru no plastilīna.

Stilizēts portrets

Materiāli

20. gs. modernistu (piem., Pablo Pikaso, Aleksandra Kaldera, Marsela Dišāna) *ready-made* objektu attēli.

Āfrikas tautu vai Dienvidamerikas indiāņu darināto portretu attēli.

Visdažādākās lietas *ready-made* objekta – portreta veidošanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par <i>ready-made</i> kā izaicinājumu, spēli, robežu jaukšanu 20. gs. sākuma Eiropas mākslā. Apspriež līdzības cilvēka attēlojumā modernistu un Āfrikas vai Dienvidamerikas tradicionālās tēlniecības darbos. Diskutē par <i>ready-made</i> objektu jēgu mākslas kopainā.	Pēta cilvēka attēlojumu Eiropas modernistu un Āfrikas vai Dienvidamerikas tradicionālās tēlniecības darbu attēlos, stāsta par varbūtējiem <i>ready-made</i> objektu aktualitātes iemesliem 20. gs. Eiropā.
Apspriež radīto portretu vizuālās vērtības – izmantoto materiālu saskaņu/disharmoniju, proporciju, krāsu, formu īpatnības. Diskutē par izmantoto materiālu un tēla rakstura saistību, kā arī par negaidītām un pretrunīgām tēla iezīmēm.	Meklē, izvēlas piemērotus materiālus un gatavo objektu – cilvēka portreta apaļskulptūru. Izdomā savam darbam nosaukumu vai komentāru.

APGAISMOJUMS, ATMOSFĒRA (4 stundas)

Gaisma gaisā

Materiāli

Impresionistu gleznu reprodukcijas.

Guaša krāsas.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par impresionistu glezniecības principu – likt apgaismojumam krasi izmainīt jebkura gleznas objekta (pat gaisa) krāsu un virsmu. Apspriež impresionistu glezniecības paņēmienus – fragmentāras kompozīcijas, sižetus kā apstādinātus mirkļus, izceltu otas rakstu, apgaismojuma krāsas dominēšanu pār lokālo krāsu, izceltas krāsu optiskās īpašības, nekonkrētus, apgaismojuma uzirdinātus siluetus). Apspriež un vērtē krāsu izmantojuma paņēmienus savos darbos.	Pēta impresionistu gleznu reprodukcijas, īpašu uzmanību pievēršot krāsas izmantojuma paņēmieniem. Ar skatu lodziņu norobežo gleznas reprodukcijas fragmentu un glezno tā kopiju, studējot krāsas lietojumu gleznā. Iztēlojas citādu apgaismojumu gleznā un uzglezno to pašu fragmentu. Pēc tam uzglezno trešo krāsu skici – mirkli starp iepriekš gleznotajiem.

Kā uzgleznot šo brīdi?

Materiāli

Guaša krāsas.

Paliktnis papīram vai gruntēts kartons.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež vizuālās vērtības savos radošajos darbos. Vērtē impresionistu metodes (gleznošana plenērā) priekšrocības/trūkumus ainavu glezniecībā. Vērtē jaunatklātos paņēmienus mirkļa attēlošanai.	Izvēlas vietu gleznošanai skolas apkārtnē. Uzskicē iecerēto ainavas kompozīciju un glezno, cenšoties ar impresionistu paņēmieniem attēlot atmosfēriskumu – gaismu un gaisu. Izdomā vēl jaunus paņēmienus, kā attēlot tieši šo brīdi.

Sasniedzamais rezultāts 8. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti zilā krāsā.

Mākslas valoda

Zina un mākslas darbos raksturo izteiksmes līdzekļus – apgaismojumu, savstarpējās proporcijas, telpiskumu, krāsu un tonālās attiecības. Apgūst formas modelējuma principus, apgaismojuma raksturu un īpašības zīmējumā. Apgūst formas modelēšanas principus ar krāsu. Padziļināti apgūst lineārās perspektīvas teoriju. Apgūst krāsu perspektīvas lietojumu modernisma glezniecībā. Analizē apgaismojumu, tā īpašības, apgūstot impresionismu. Analizē teksta, burtu vizuālās īpašības.

Saprot, kā var attēlot idejas dažādos vizuālās mākslas veidos. Pēta dzejas satura un teksta vizuālo īpašību mijiedarbību.

Apgūst atšķirīgus kompozīcijas principus. Apgūst teksta kompozīciju, tā vizuālās īpašības. Apgūst kompozīcijas paņēmienus, kuru lietojums pastiprina telpiskuma iespaidu. Apgūst atšķirīgus daudzplānu kompozīcijas principus. Iepazīst fragmentāras kompozīcijas principus, apgūstot impresionismu.

Prot raksturot mākslas daudzveidību – veidus, žanrus, tehnikas. Iepazīst *ready-made* objekta veidošanas principus un tehniku.

Apgūst daudzveidīgas dabas un kultūrvides vizuālas zīmes un simbolus.

Apgūst mākslas stila jēdzienu un saturu. Analizē teksta satura un vizuālā tēla saskaņu. Veido stilistiski vienotu alfabētu – burtus.

Iepazīst daudzveidīgas mākslas nozares, prot tās raksturot.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Mācās izvēlēties idejas saviem radošajiem darbiem dabā, kultūrvidē, sabiedrības procesos. Zīmē, glezno, pētot un iepazīstot mākslas virzienus – popartu, impresionismu. Skicē, fotogrāfē, glezno, veido no dabas.

Mācās izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas un materiālus, saskaņot savu ideju ar izvēlētajām tehnikām, materiāla specifiskajām īpašībām. Apgūst kādu grafisku datorprogrammu. Apgūst *ready-made*, apaļskulptūras veidošanas, kaligrāfijas tehniku. Iepazīst fotografēšanas tehnikas specifiku.

Mācās izvēlēties nepieciešamo savas idejas izteikšanai. [Spēj patstāvīgi izlemt, kā rīkoties un attīstīt savu ideju.](#)

[Eksperimentos atklāj izteiksmes līdzekļu izmantošanas un kompozīcijas veidošanas iespējas.](#) Eksperimentē ar teksta vizuālajām īpašībām, izgudro jaunu burtu veidu. Skicē un fotogrāfē no dabas, mainot horizonta novietojumu. Izdomā jaunus paņēmienus gaismas, mirkļa attēlojumam.

Mācās radoši izmantot plaknes, telpas un laika iespējas radošu ideju īstenošanai individuāli un grupā. Zīmē, glezno aplicē, fotogrāfē. Veido skulptūru no plastiska materiāla un gatavām detaļām.

[Prot pamatot sava darba ideju un raksturot radošā darba ieceres īstenošanas procesu un rezultātu.](#)

Mācās plānot vairākpakāpju uzdevumus un ilgtermiņa projektus, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus.

[Prot analizēt un interpretēt mākslas darbus, izteikt savu viedokli par mākslas darba saturu, uzrakstīt to pārsprieduma \(esejas\) formā.](#)

[Prot atrast, izvēlēties un izmantot informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.](#)

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Mācās būt līdzatbildīgs par kultūras vērtību saglabāšanu, izprast harmoniskas vides lomu cilvēka dzīvē.

Mācās vērtēt mākslas darbus, procesus un mākslas parādības.

Mācās analizēt vizuālajai mākslai un citiem mākslas veidiem kopīgo un atšķirīgo.

Iepazīst mākslas darbu krātuvju nepieciešamību, mācās apzināties valsts kultūras vērtības.

[Ir iepazinis dažādu zemju un tautu mākslu un māksliniekus; ir iepazinis savas tautas mākslu kā pasaules kultūras daļu; zina nozīmīgākās Latvijas mākslas vērtības.](#) Iepazīst glezniecības virzienus – impresionismu, popartu. Iepazīst *ready-made* Eiropas mākslā. Iepazīst konceptuālo mākslu – franču modernistu vizuālos dzejoļus. Iepazinis Latvijas māksliniekus – impresionisma pārstāvjus.

Mācās diskutēt un toleranti uz klausīt atšķirīgus viedokļus par mākslu.

Iepazīst nozīmīgākās mākslas darbu krātuves tuvākajā apkārtnē, Latvijā un pasaulē.

Prot komentēt vērtīgo kāda mākslinieka daiļradē. Mācās pamatot sev nozīmīgas vērtības mākslā.

9. KLASE

FRAGMENTS UN VESELUMS (10 stundas)

Mākslas darbs kolekcijā

Materiāli

Mākslas darbu kolekciju grāmatas, katalogi.

Pieejā mākslas darbu kolekcijām internetā.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par nozīmīgākajām pasaules mākslas darbu kolekcijām. Apspiež nozīmīgu mākslas darbu kolekciju rašanās iemeslus un likumsakarības. Prezentē savus radošos darbus. Diskutē par kolekciju kā pasaules kultūras vērtību, kā arī par īpašām vērtībām – šedevriem ievērojamākajās mākslas darbu kolekcijās (piem., Luvra/Džokonda).	Izvēlas kādu no pasaules ievērojamākajām mākslas darbu kolekcijām un noskaidro, kā un kad tā radīta, cik un kādu mākslas stilu un autoru darbi glabājas kolekcijā. Izstrādā ieteikumu aprakstu iespējamam kolekcijas apmeklētājam (klasesbiedram), rēķinoties gan ar kolekcijas specifiku, gan apmeklētāja interesēm un laika limitu.

Spēles ar fragmentiem

Materiāli

Dažādu stilu mākslas darbu reprodukcijas.

Guaša krāsas.

Kopēšanas aparāts ar iespēju palielināt un samazināt attēlu.

Daudzveidīgi aplikāciju papīri.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež mūsdienu cilvēka pieradumu un nepieciešamību mēģināt izprast pasauli, izmantojot tās fragmentus (piem., ziņas avīzē). Diskutē par fragmenta un veseluma attiecībām mūsdienu kultūrvidē (piem., parks – vides mākslas objekts/pilsētas daļa). Pārrunā savus atklājumus un atziņas.	Meklē apkārtējā kultūrvidē (piem., arhitektūrā) kāda cita laikmeta, stila, dzīvesveida fragmentus. Raksta eseju – pētījumu par kāda reāla objekta vēsturi, iekļaušanos apkārtējā kultūrvidē senāk un mūsdienās. Ilustrē savu darbu ar fotoattēliem un skicēm.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par mākslas darbu kā laikmeta, notikuma, idejas simbolu. Diskutē par jēgu izmantot vienu mākslas darbu kā ideju kāda cita radīšanai. Diskutē par kopīgo/atšķirīgo dabā un mākslā kā iedvesmas avotos. Apspiež savu radošo darbu vizuālās vērtības.	Pēta un salīdzina mākslas darbus, kuros izmantoti citu mākslas darbu sižeti, fragmenti, citāti. Radošs darbs – iztēlojas un glezno kompozīciju, apzināti ietekmējoties no kāda mākslas darba.
Apspiež vienu no postmodernisma pazīmēm mākslā – dažādu vēsturisku stilu fragmentu izmantošanu negaidītās kombinācijās, jaunā kontekstā. Apspiež savu radošo darbu vizuālās vērtības. Klausās stāstījumu par autortiesībām.	Pēta mākslas darbus, kuros citēti, iesaistīti citu mākslas darbu fragmenti. Radošs darbs – izvēlas vairākas mākslas darbu reprodukcijas un, izmantojot kopēšanas aparātu, gan palielina, gan samazina dažādus to fragmentus. Iztēlojas un veido kompozīciju kolāžas tehnikā, izmantojot mākslas darbu fragmentu kopijas un citus piemērotus materiālus. Izdomā sava darba nosaukumu.

KOMPOZĪCIJA – OBJEKTS (6 stundas)

Kompozīcija – četrstūris > aplis > forma

Materiāli

Dažādu stilu mākslas darbu reprodukcijas, to kopijas.

Aleksandras Beļcovas, Romana Sutas apgleznoto trauku attēli.

Objekts apgleznošanai (piem., krēsls, soma, telefons).

Guaša vai akrila krāsas.

Laka.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspiež apļa kompozīcijas īpašības – problēmas/ priekšrocības, salīdzinot ar tradicionālu četrstūra kompozīciju. Apspiež savu darbu kompozīciju. Diskutē par līdzsvaru, smaguma centru, akcentiem savos darbos.	Pēta kompozīcijas veidošanas paņēmienus trauku apgleznojumos. Izvēlas četrstūrī komponētu mākslas darba reprodukciju. Veido krāsu skici apļa kompozīcijai, izmantojot izvēlēta mākslas darba motīvus.
Apspiež iespējas lietojamu objektu izmantot kā gleznojuma virsmu. Klausās skolotāja stāstījumu par poparta virziena mākslinieku centieniem nojaukt robežu starp augsto mākslu un katram pieejamām lietām. Apspiež savu radošo darbu vizuālās vērtības/trūkumus, aplūkojot tos no dažādiem skata punktiem.	Pēta poparta virziena mākslas darbu attēlus – plaknes, objektus, instalācijas. Izvēlas objektu apgleznošanai un tam stilistiski atbilstoša (vai disonējoša) mākslas darba reprodukciju. Iztēlojas un glezno kompozīciju uz objekta virsmas, piemērojot tā telpiskajai formai izvēlēta mākslas darba motīvus. Darbu pārklāj ar laku.

STILIZĀCIJA, ORNAMENTS, TEKSTILS (8 stundas)

Eksperimenti ar tekstilšķiedrām

Materiāli

Attēli ar daudzveidīgu materiālu izmantojumu tekstilmākslā.

Tekstilmākslas kolekcija Dekoratīvi lietišķās mākslas muzejā.

Dabiskas izcelsmes šķiedras – nevērpts lins, zīds, kokvilna, aitas vilna.

Apstrādātas šķiedras – auklas, diegi, dzija.

Rāmītis aušanai.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja vai tekstilmākslinieka stāstījumu par tekstilmākslas jēdziena tradicionālo izpratni un daudzveidīgajām izpausmēm mūsdienās. Apspiež šķiedras mākslu – šī jēdziena robežām (kas ir/nav/ir bijusi/var kļūt šķiedra).	Pēta dažādas dabiskas izcelsmes šķiedras, apraksta to īpašības, definē šķiedras jēdzienu. Pēta tekstilmākslas darbus, to specifiku.
Apspiež radošo darbu vizuālās īpašības. Diskutē par idejām, kas īpaši piemērotas tekstilmākslai un šķiedras mākslai, un iespējamo izmantojumu, funkciju. Apspiež iemeslus, kāpēc tekstilmākslu (piem., gobelēnus) tradicionāli uzskata par lietišķās mākslas veidu, nevis par glezniecības tehniku.	Izvēlas viena vai vairāku veidu tekstilšķiedras un vēl citus materiālus, kas pēc iepriekš formulētā definējuma atbilst šķiedras jēdzienam. Veido plakanu vai telpisku kompozīciju, nostiprinot to rāmī.

Ornaments, apdruka

Materiāli

Indonēzijas, Indijas un Āfrikas apdrukāto audumu attēli.

Latviešu etnogrāfisko rakstu paraugi.

Jūlija Madernieka, Jūlija Straumes, Anša Cīruļa, Niklāva Strunkes ornamentu attēli.

Zīmēšanai piemērota datorprogramma.

Kokvilnas audums.

Auduma apdrukai piemērotas krāsas.
Materiāli spiedogu izgatavošanai (korķis, gumija, putuplasts u.c.).

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež audumu apdruku vispārējās likumsakarības un atsevišķu kultūru specifiku – diskutē par pazīmēm, pēc kurām var atšķirt dažādu zemju audumu apdruku stilistiku.	Pēta dažādus apdruku paraugus, atsevišķa motīva un kopējās kompozīcijas saskaņu, motīvu mijiedarbību. Salīdzina dažādu zemju un laikmetu rakstu paraugus.
Analizē kopīgo un atšķirīgo latviešu etnogrāfiskajos rakstos un 20. gs. lietišķās mākslas meistarību, īpašu uzmanību pievēršot vienotas kompozīcijas radīšanas paņēmieniem. Apspriež lietišķās mākslas meistarību radīto ornamentu lietojumu un aktualitāti 20. gs. pirmajā pusē un mūsdienās. Vērtē savu darbu vizuālās īpašības un iespējamo funkciju.	Pēta ornamenta izmantojumu latviešu etnogrāfiskajos rakstos un latviešu lietišķās mākslas meistarību. Eksperimentē, izvēloties kāda mākslinieka (piem., Jūlija Madernieka) zīmēta ornamenta paraugu. Izvēlas vienu tā motīvu un, izmantojot datoru, veido ornamenta kompozīciju pēc citiem nosacījumiem. Izdomā savu krāsu risinājumu.
Klausās skolotāja vai tekstilmākslinieka stāstījumu par dažādiem audumu apdrukas paņēmieniem. Apspriež savu radošo darbu tehniskās problēmas/atklājumus un vizuālās vērtības. Diskutē par dekoratīvu darbu laikmetīgumu/ vecmodīgumu, nozīmi mūsdienās un nākotnē.	Eksperimentē, meklējot piemērotākos materiālus spiedogu izgatavošanai. Zīmē skices un izgatavo vairākus dažādu izmēru spiedogus auduma apdrukai. Izvēlas iecerei piemērotu krāsu gammu un apdrukā audumu, cenšoties radīt vienotu kompozīciju.

MĀKSĻA – TEORIJA UN MANIFESTS (2 stundas)

Kādam jābūt mākslai?

Materiāli

Dažādu modernisma virzienu (piem., ekspresionisma, dadaisma, sirreālisma) manifestu fragmenti.

To pašu virzienu mākslas darbu reprodukcijas.

Presē publicēta izstādes, filmas vai izrādes recenzija.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par modernisma mākslas virzieniem, kuros teksts, pamatojums, komentārs bieži vien ir mākslas darbiem piederīga daļa. Apspriež cīņu par savu taisnību mākslā, šīs cīņas jēgu. Diskutē par saviem atklājumiem teorētisko uzsaukumu un mākslas darbu saskaņotībā.	Lasa tēzes, kas pamato tā vai cita mākslas virziena jēgu un cenšas atrast tam atbilstošus mākslas darbu attēlus. Izvēlas kāda manifesta fragmentu un pamato tā rašanās varbūtējos iemeslus saskaņā ar tā laika aktualitātēm mākslā, zinātnē un sabiedrībā. Vērtē to, kā manifestā paustās idejas īstenotas mākslas darbos.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Apspriež mākslas kritiķa profesijas specifiku, kritiķa darba jēgu demokrātiskā sabiedrībā. Apspriež katra skatītāja tiesības saskatīt mākslas darbā kaut ko citu, atzīt vai noliegt to neatkarīgi no kritiķa vērtējuma. Salīdzina savus viedokļus par objektīvā/subjektīvā attiecībām analizētajā recenzijā. Diskutē par to, kādai vajadzētu būt labai recenzijai.	Lasa recenziju un, pasvītrotot tekstu, to sadala divās daļās – vienā krāsā pasvītro teikumus, kuros ir objektīvs apraksts, citā krāsā teikumus, kuros ir kritiķa subjektīvs spriedums.

KUSTĪBAS ATTĒLOJUMS. LAIKA DIMENSIJA MĀKSLĀ (9 stundas)

Futūristu ātrums

Materiāli

Itāļu futūristu (piem., Džakomo Balla, Karlo Karra) mākslas darbu reprodukcijas.

Flomāsteri, gvaša, kolāžas materiāli.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par futūristu centieniem ietvert mākslas darbos vienu no jaunā laikmeta (20. gs. sākuma) raksturotājiem — ātrumu. Diskutē par cilvēka attiecībām ar ātrumu pirms 100 gadiem un mūsdienās. Salīdzina un diskutē par saviem atklājumiem, kā iespējami pilnīgāk attēlot kustību, ātrumu.	Pēta futūristu paņēmienus kustības, ātruma attēlošanai. Iztēlojas un veido kompozīciju, kurā būtu attēlots mūsdienas raksturojošs ātrums vai steiga – izmanto futūristu izmantotos un izdomā vēl citus paņēmienus ātruma attēlošanai.

Mākslas darbs – notikums

Materiāli

Videomateriāli vai mākslas grāmatas, kurās fiksētas mākslas procesuālās formas – akcijas (piem., Jozefa Boisa, Kristo, Miervalda Poļa darbi). Visdažādākie materiāli.

Sarunu un diskusiju saturs	Eksperimenti, praktiski uzdevumi
Klausās skolotāja stāstījumu par vizuālās mākslas procesuālajām formām — mākslas darbu kā notikumu laikā ar sākumu un beigām. Apspriež mākslas akciju dokumentēšanas nepieciešamību un veidus. Diskutē par vizuālās mākslas robežām — kas ir māksla, kad ir māksla? Diskutē par mākslā izmantojamo tehniku un mediju neierobežojamo daudzveidību.	Pēta mākslas darbu — procesu dokumentāciju videomateriālos un mākslas grāmatās. Eksperimentē – izvēlas kādu dabas procesu un izdomā, ar kāda plašsaziņas līdzekļa palīdzību un kā to varētu attēlot.
Apspriež idejas, nosacījumus, pieejamos resursus, iecerēto radošo darbu laika limitu. Darba noslēgumā pārrunā radošo darbu sociālo nozīmīgumu un vizuālās vērtības.	Izstrādā scenāriju un veido mākslas darbu – notikumu, neaizmirstot to dokumentēt. Izveido kompozīciju, izmantojot sava darba skices, aprakstus, fotogrāfijas, skatītāju vērtējumu u.tml. uz noteikta formāta lapas. Kopā ar klasesbiedriem izveido katalogu, kurā fiksēti šie radošie darbi.

Sasniedzamais rezultāts 9. klases noslēgumā

Atbilstoši *Pamatizglītības standarta vizuālajā mākslā* prasībām sasniegtie rezultāti rakstīti [slīprakstā](#).

Mākslas valoda

Zina un mākslas darbos raksturo izteiksmes līdzekļus – apgaismojumu, savstarpējās proporcijas, telpiskumu, krāsu un tonālās attiecības. Analizē vizuālos izteiksmes līdzekļus, kas attēlo kustību, ātrumu, apgūstot futūrismu. Analizē vizuālos izteiksmes līdzekļus, kas attēlo mākslas procesuālās formas.

Saprot, kā var attēlot idejas dažādos vizuālās mākslas veidos. Pēta idejas izpaušmi procesā – akcijā un tās fiksējumā fotomateriālos. Apgūst modernistu manifestus par mākslu.

Zina atšķirīgus kompozīcijas principus. Apgūst kompozīcijas nosacījumus uz sfēriskas virsmas, apļa kompozīciju. Apgūst proporcijas, līdzsvaru, smaguma centru, akcentu, skata punktu, apgūstot 20. gs. modernisma virzienus. Apgūst motīva iesaistīšanas principus kopējā kompozīcijā, kompozīcijas vienotības un saskaņas nosacījumus.

Prot raksturot mākslas daudzveidību – veidus, žanus, tehnikas. Iepazīst akciju mākslu. Iepazīst auduma apdrukas paņēmienus. Prot sagatavot ceļvedi pa mākslas darbu kolekciju atbilstoši dažādiem nosacījumiem. Mācās rakstīt recenziju.

Zina daudzveidīgas dabas un kultūrvides vizuālas zīmes un simbolus. Iepazīst mākslas darbu kā laikmeta, notikuma, idejas simbolu. Salīdzina rakstu paraugus, ornamentus. Pēta ornamenta izmantojumu latviešu etnogrāfiskajos rakstos un latviešu lietišķās mākslas meistaros.

Izprot mākslas stila jēdzienu un saturu. Muzeja eksponātos mācās saskatīt vizuālās pazīmes noteikta stila ietvaros. Analizē pazīmes, pēc kurām var atšķirt dažādu ornamentu stilistiku. Mācās saskatīt vizuālās pazīmes noteikta stila ietvaros lietišķajā mākslā.

Zina daudzveidīgas mākslas nozares, prot tās raksturot.

Mākslas uztvere un radošā darbība

Prot izvēlēties idejas saviem radošajiem darbiem dabā, kultūrvīdē, sabiedrības procesos. Zīmē, glezno, aplicē, veido kolāžas, kā idejas avotu izmantojot dabas objektus, procesus, mākslas darbu saturu saturu u.c. Pēta dažādas šķiedras

Prot izmantot dažādas vizuālās mākslas tehnikas un materiālus, saskaņot savu ideju ar izvēlētajām tehnikām, materiāla specifiskajām īpašībām.

Prot izvēlēties nepieciešamo savas idejas izteikšanai; spēj patstāvīgi izlemt, kā rīkoties un attīstīt savu ideju.

Eksperimentos atklāj izteiksmes līdzekļu izmantošanas un kompozīcijas veidošanas iespējas. Veido kompozīciju, iesaistot mākslas darba fragmentus. Eksperimentē, procesuāli attēlojot kādu reālu kustību, procesu. Izmanto un eksperimentē ar dažādām tekstilšķiedrām.

Prot radoši izmantot plaknes, telpas un laika iespējas radošu ideju īstenošanai individuāli un grupā. Zīmē, glezno, aplicē, veido kolāžu plaknē. Apglezno trauku. Spēlē izrādi, inscenē akciju.

Prot pamatot sava darba ideju un raksturot radošā darba ieceres īstenošanas procesu un rezultātu.

Prot plānot vairākpakāpju uzdevumus un ilgtermiņa projektus, aprēķināt tiem nepieciešamos resursus.

Prot analizēt un interpretēt mākslas darbus, izteikt savu viedokli par mākslas darba saturu, uzrakstīt to pārsprieduma (esejas) formā. Raksta eseju, recenziju.

Prot atrast, izvēlēties un izmantot informāciju par vizuālo mākslu dažādos informācijas avotos.

Māksla kā kultūras sastāvdaļa

Ir līdzatbildīgs par kultūras vērtību saglabāšanu, saprot harmoniskas vides lomu cilvēka dzīvē.

Prot vērtēt mākslas darbus, procesus un mākslas parādības.

Zina kopīgo un atšķirīgo vizuālajai mākslai un citiem mākslas veidiem.

Izprot mākslas darbu krātuvju nepieciešamību, apzinās valsts kultūras vērtības.

Ir iepazinis dažādu zemju un tautu mākslu un māksliniekus; ir iepazinis savas tautas mākslu kā pasaules kultūras daļu; zina nozīmīgākās Latvijas mākslas vērtības. Iepazīst latviešu lietišķās mākslas meistarus, tekstilmāksliniekus.

Prot diskutēt un toleranti uz klausīt atšķirīgus viedokļus par mākslu.

Zina nozīmīgākās mākslas darbu krātuves tuvākajā apkārtnē, Latvijā un pasaulē.

Prot komentēt vērtīgo kāda mākslinieka daiļradē, pamatot sev nozīmīgas vērtības mākslā.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Skolēna mācību sasniegumi jāvērtē daudzpusīgi un objektīvi, lai realizētu:

- prasību atklātības un skaidrības principu, kontrolējot mācību priekšmeta standartā noteikto obligātā mācību satura apguves pamatprasību apguvi;
- pozitīvo sasniegumu summēšanas principu, reģistrējot pozitīvos sasniegumus visos mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņos – zināšanu iegaumēšanas un sapratnes, to lietošanas un patstāvīgas produktīvas darbības līmenī;
- vērtējuma atbilstības principu, dodot skolēnam iespēju apliecināt savas zināšanas un prasmes visiem mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņiem atbilstošos uzdevumos, jautājumos, piemēros un situācijās;
- vērtējuma noteikšanai izmantoto veidu dažādības principu, izmantojot pārbaudes rakstos, mutvārdos un kombinēti, individuālo un grupas sasniegumu vērtēšanu un dažādus pārbaudes darbus (piemēram, diagnosticējošie darbi, kontroldarbi, praktiskie darbi, projektu darbi, ieskaites, eksāmeni);
- vērtēšanas regularitātes principu, lai skolēnu un viņa vecākus informētu par iegūtajām zināšanām, apgūtajām prasmēm un mācību sasniegumu attīstības dinamiku;
- vērtējuma obligātuma principu, izvirzot prasību, lai skolēns iesaistītos mācību procesā un iegūtu savām spējām atbilstošu vērtējumu.

Vērtētājs var būt: pats skolēns, klasesbiedri, skolotājs (iekšējā vērtēšana); skolas administrācija, vecāki, eksperti, valsts un pašvaldības institūcijas (ārējā vērtēšana).

Vērtēšana ir mācību procesa sastāvdaļa, tāpēc veicama visā mācību laikā, izvēloties piemērotāko vērtēšanas vietu mācību procesā, vērtēšanas mērķi, vērtēšanas metodisko paņēmieni, vērtējuma atspoguļošanas kārtību (*sk. tabulu*).

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
Ievadvērtēšana sniedz informāciju par skolēnu sagatavotības līmeni, uzsākot tēmu, kursu u. tml.	Diagnosticējošā vērtēšana: sākotnējā rezultāta noteikšana mācību procesa, tēmas apguves uzsākšanai; skolēnu motivēšana aktīvam mācību darbam; skolēna un skolotāja sadarbības formu saskaņošana, mācību mērķu un uzdevumu precizēšana.	Anketēšana	Lai vērtētu skolēnu attieksmi pret mācību priekšmeta saturu, kā arī dažādām mācību metodēm, skolotājs sagatavo anketas jautājumus. Anketas rezultāti palīdz skolotājam pilnīgot mācību priekšmeta programmu, apzināt mācību metožu lietderību.	1.– 3. klasē aprakstoši, 4. – 9. klasē “ieskaitīts”/ “neieskaitīts”
		Vingrinājumi	Iepazīstot kustības attēlojumu vizuālās mākslas veidos 4. klasē, skolēni pirms radošā darba veikšanas – komiksa zīmēšanas skicē modeli dažādos rakursos. Skolēni, zīmējot modeli, vingrinājumos atkārti cilvēka ķermeņa proporcijas. Tas nepieciešams, lai skolotājs varētu konkretizēt tālākā uzdevuma grūtības pakāpi.	
		Tests	Uzsākot tēmu <i>Forma un tēlniecība</i> 6. klasē, skolēni atbild uz atbilžu izvēles jautājumiem. Skolēnu darbi atspoguļo viņu zināšanas un izpratni par formu un tēlniecību. Skolēnu zināšanu atspoguļojums sniedz skolotājam informāciju, kas nepieciešama nākamo mācību stundu plānošanai – iepriekš apgūto zināšanu un prasmju atkārtošanai, jaunā mācīšanai skolēniem.	
		Diskusija	Skolotājs atzīmē novērojumus par skolēna dažādām prasmēm vai attieksmēm konkrētu mācību darbību veikšanā. Diskusijā <i>Skaistais mākslā</i> 8. klasē skolotājs novēro un vērtē skolēnu zināšanas, prasmi izteikties, lietot mākslas terminus, prasmi aizstāvēt savu viedokli, kas ļauj viņam apzināt kopīgas un individuālas problēmas mācību satura apgūvē skolēniem.	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
		Darbu mape	<p>Skolotājs kopā ar skolēniem izvirza uzdevumus vienam mācību gadam. Iekārtojot darbu mapi, skolotājs aicina skolēnus novērtēt sevi konkrētos aspektos, piemēram,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prasme izdomāt vairākus risinājumus radošu uzdevumu veikšanai, • prasme pabeigt iesākto līdz galam, • prasme izmantot un lietot mākslas stundās iemācīto ikdienas dzīvē, • prasme pamatot savu attieksmi pret mākslas darbiem, vērtēt tos u.c. <p>Skolēni novērtē sevi, skolotājs novērtē skolēnus. Abpusēji pārrunā, kā sakrīt skolēna pašvērtējums un skolotāja vērtējums, apspriež konkrētus mācību uzdevumus skolēnam. Novērtējums ir rakstisks, tas ir darba mapes sastāvdaļa.</p>	
Kārtējā vērtēšana Notiek mācību laikā. Ir operatīva un motivējoša atgriezeniskā saite par mācību procesu.	Formatīvā vērtēšana: skolēnu sasniegumu noteikšana ar nolūku tos uzlabot; mācību procesa norises, mācību mērķa, izmantoto mācību metožu atbilstības kontrole un saskaņošana; skolēna objektīva pašvērtējuma un atbildības veicināšana.	Diskusija	Mācoties par emociju nozīmi mākslas darba tapšanā 7. klasē, notiek diskusija <i>Vai mākslā ir iespējama absolūta objektivitāte?</i> Tiek vērtēta skolēnu prasme izteikties, argumentēt savu viedokli, kritiski domāt.	1.– 3. klasē aprakstoši, 4. – 9. klasē “ieskaitīts”/ “neieskaitīts”
		Novērošana	Skolotājs novēro, kā skolēni apguvuši gleznošanas tehniku ar gvašu (kā prot paņemt krāsu, skalot otas, jaukt krāsas uz paletes, klāt krāsu, mērķtiecīgi izvēlas otu lielumu), lai mācību procesa gaitā individuāli konsultētu tos, kuri nav apguvuši tehniku.	
		Kontroldarbs/Tests	Pēc tēmas <i>Portrets tēlniecībā</i> apgaves 8. klasē, skolēni raksta testu par apgūto. Tiek vērtētas skolēnu zināšanas un izpratne par tēlniecību, tēlniecības materiāliem, tehnikām, konstatējot, kā skolēni apguvuši mācību vielu.	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
		Mācību eksperiments	Mācoties par faktūru un tās attēlojumu 4. klasē, skolēni eksperimentē ar krāsu un dažādiem instrumentiem, ar faktūru izceļot atšķirīgas virsmu īpašības – ass, mīksts, gluds, grubuļains u.c. Skolēni eksponē, salīdzina, komentē eksperimentālos darbus atbilstoši katrai virsmas īpašībai. Tiek vērtēta skolēnu mērķtiecīga rīcība atbilstoši dotajam uzdevumam, rīcības drošme, kuras rezultāti nav zināmi, prasme formulēt secinājumus, attieksme un ieinteresētība radošajā procesā.	
		Eseja	Mācoties par fragmenta un veseluma attiecībām kultūrvidē 9.klasē, skolēni raksta eseju par kāda objekta vēsturi, tā iekļaušanos apkārtējā kultūrvidē agrāk un tagad. Tiek vērtēta skolēna prasme izvēlēties interesantu objektu, atlasīt informāciju un interpretēt ar to, prasme lietot mākslas terminus un formulēt savu attieksmi.	
		Darbu mape	Skolotājs kopā ar skolēnu pārskata darbu mapē ievietotos darbus – skices, eksperimentus, vingrinājumus, dabas studijas, zīmējumus, esejas u.c., noskaidrojot, kuri skolēna darbības aspekti (iepriekš formulēti pirms darba mapes iekārtošanas) ir bijuši veiksmīgi, kuri – mazāk veiksmīgi. Savu darbību vērtē gan skolēns, gan skolotājs. Tiek noteikti tālākie skolēna individuālie mācību uzdevumi, tie tiek fiksēti rakstiski.	
		Praktiskais darbs	Apgūstot tēmu <i>Apjoms, tā attēlojums</i> 4. klasē, skolēni ar tušu glezno vienu augli. Uzdevums – uzgleznot augli, ievērojot gaismēnu un kompozīciju lapā. Darbi tiek apspriesti klasē, vērtējot pēc kritērijiem: apjoma attēlojums, darba kompozīcija, tehniskais izpildījums.	
		Lomu spēles/Spēles	Attēlojot gleznas sižetu kā <i>dzīvo bildi</i> , skolēni strādā grupās. Tiek vērtēta skolēnu aktivitāte, iesaistīšanās grupas darbā un attieksme pret doto uzdevumu.	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
		Vingrinājumi/ Skices/ Studijas	Apgūstot tēmu par apjoma ilūzijas radīšanu ar gaismas un ēnas palīdzību 5. klasē, skolēni pēta un skicē nelielus objektus un to ēnas dabā – augus, arhitektūras detaļas. Tiek vērtēta skolēna spēja izvēlēties objektu, kurā skaidri saskatāma gaisma un ēna, gaismas un ēnas studijas skicēs, prasme analizēt veiksmes un neveiksmes savos darbos.	
Nobeiguma vērtēšana Notiek mācību tēmas vai kursa beigās. Nosaka, kā īstenotas mācību priekšmeta standarta prasības.	Summatīvā vērtēšana: skolēnu zināšanu un prasmju apguves līmeņa noteikšana, beidzot tēmu, mācību gadu, kursu.	Pārbaudes darbs	Ja skolotājs nav paredzējis pārbaudes darbu mācību gada beigās, pārbaudes darbā pēc tēmas <i>Cilvēka figūras attēlojums dažādos mākslas veidos</i> apguves 5. klasē tiek vērtētas skolēnu zināšanas un izpratne par šo tēmu – izteiksmes līdzekļiem, mākslas žanriem un veidiem, saistībā ar figūras attēlojumu, kā arī šo zināšanu lietojums praktiski – cilvēka figūras attēlojums atbilstoši konkrētam pārbaudes darba uzdevumam. Pārbaudes darbā mācību gada noslēgumā tiek vērtētas skolēnu zināšanas un prasmes visās mācību gadā apgūtajās tēmās. Pārbaudes darbā iekļauti dažādi teorētiski un praktiski uzdevumi, kas pārbauda skolēnu sasniegumus visos satūra aspektos atbilstoši standarta prasībām.	1.– 3. klasē aparakstoši, 4. – 9. klasē 10 ballu skalā
		Projekts	Apgūstot tēmu <i>Interjers – krāsa, forma un funkcija</i> 7. klasē katrs skolēns izstrādā projektu kādas skolas telpas interjera pārtapšanai – mēra telpu, zīmē plānu, veido projektu – krāsojumu, iekārtojumu u.c., aprēķina iespējamās izmaksas un prezentē projektu. Tiek vērtēta skolēna prasme risināt problēmu kopumā – no ieceres līdz tās demonstrēšanai, kas ir pierādījums gūtajiem mācību sasniegumiem, prasmēm, attieksmēm.	

Vērtēšanas forma		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
		Darbu mape	Mācību gada beigās skolēni novērtē savu progresu mācību darbā, sasniegumus, prasmes attieksmes tajos aspektos, kuri jau tikuši vērtēti mācību gada sākumā, iekārtojot mapi. Sasniegumus vērtē gan skolēns, gan skolotājs. Tiek novērtēti un analizēti gan mapē ievietotie darbi, gan skolēna attieksme, kas parādās pastarpināti un netieši.	
		Izstāde	Iepazīstot dažādas koncepcijas un idejas mūsdienu mākslā 9. klasē, skolēni veido radošus darbus. Mācību gada 2. pusē skolēni grupās veido savu darbu izstādes – izstrādā paši savu izstādes koncepciju, izvēlas darbus, raksta anotāciju, iekārto izstādi, zīmē plakātu u.c. Tiek vērtēts gan grupas darbs kopumā – process un rezultāts, gan katra skolēna individuālais uzdevums klasesbiedru, skolotāja un paša vērtējumā.	
		Darbu prezentēšana	5. klasē, mācoties par krāsu salikumiem etnogrāfijā, lietišķajā dizainā atšķirīgos laikmetos un stilos, skolēni aplikācijas tehnikā veido apģērba dizainu. Skolēni komentē savu darbu, atbildot uz jautājumiem: <i>kāpēc tu izvēlēties konkrētās krāsas tērpa dizaina veidošanā, kā tās ietekmē tērpa raksturu, vai krāsas ir piemērotas tērpa funkcijai?</i> un klasesbiedru jautājumiem par savu radošo darbu. Tiek vērtēta skolēna prasme izteikties, lietot mākslas terminus, pamatot savu viedokli, atbildēt uz jautājumiem.	

Izvēloties pārbaudu saturu, ieteicams kombinēt formālās pārbaudes metodes (pārbaudes darbi rakstos) un autentiskās metodes, kurās nozīmīga vieta atvēlēta skolēna praktiskajam sniegunam (priekšnesumam), tādējādi nodrošinot gan apgūtā mācību satura kontroli, gan sasniegto mācību mērķu un uzdevumu noteikšanu. Uz mācību satura kontroli biežāk orientēta ievadvērtēšana un kārtējā vērtēšana; nobeiguma vērtēšanā jāakcentē mācību mērķu un uzdevumu pārbaude.

Skolotājs savus veidotos darbus pārsvarā vērtē pēc kritērijiem (vērtēšanas kritērijus nosaka skolotājs pats atkarībā no mācību priekšmeta satura un mācību procesa organizācijas vai saskaņā ar izglītības iestādes izstrādāto izglītības programmu, vai saskaņā ar 10 ballu skalas lietošanas nosacījumiem).

Valsts pārbaudes darbu saturs veidots tā, lai skolēns var saņemt vērtējumu pēc kritērijiem: 3. klasē aprakstoši, 9. klasē – 10 ballu skalā.

Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes

Mācību līdzekļi

Mācību literatūra

Izmantojamo mācību literatūra ir skatāma ISEC izdotajā krājumā “Ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm” Rīga, 2000) un ISEC izdevumos *Jaunākā ieteicamā mācību literatūra* (Rīga, 2001, 2002, 2003, 2004).

Mēbeles un iekārtas

Vienvietīgi galdi skolēniem ar maināmu darba virsmas slīpumu
Tāfele (vēlams magnētiskā – uzskates materiālu piestiprināšanai)
Palīgtelpa vai plaukti skolēnu darbu, materiālu u.c. glabāšanai
Plaukts/i darbu žāvēšanai
Izlietne
Vienreizējo dvieļu turētājs
Planšete uzskates materiālu eksponēšanai
Rāmji darbu eksponēšanai
Podesti (uzstādījumiem, trīsdimensiju darbu eksponēšanai u.c)
Aizkari vai žalūzijas telpas aptumšošanai
Liels papīrgrozs

Mācību tehniskie līdzekļi

Ekrāns
Prožektors
Kodoskops
Diapozitīvu aparāts
Mūzikas atskaņotājs

Televizors un videoprojektors
Dators/i (ar interneta pieslēgumu un grafiskajām programmām)
Fotoaparāts

Mācību metodiskie līdzekļi

Mākslas darbu reprodukcijas – plakāti, kodoskopa plēves, diapozitīvi
Videomateriāli
Mūzikas ieraksti
Mākslas grāmatas un enciklopēdijas
Mākslas žurnāli ar aktuālu informāciju
Krāsu aplis
Ģeometrisku priekšmetu pamatformu modeļi – kubs, lode, cilindrs
Cilvēka un dzīvnieka figūru kustināmi modeļi
Dažādi priekšmeti, materiāli un dabas objekti uzstādījumiem
Drapērijas
Mākslas darbu reprodukcijas un fotogrāfijas (neliela formāta, vēlams – laminētas)
Ornamentu, burtu, audumu u.c. paraugi
Kolekcijas – faktūru, materiālu u.c.
Dabas materiāli

Skolēna mācību piederumi

Pamatnes darbam plenērā un veidošanai (koka vai kartona)
Mapes darbu glabāšanai

Grafikas materiāli

Zīmuļi – parastie un krāsainie
Dzēšamgumijas, zīmuļu asināmie
Kritiņi – vaska, eļļas, pasteļu, zīmēšanai uz asfalta
Flomāsteri
Tuša, rakstāmspalvas, putnu spalvas

Gleznošanas materiāli

Guaša krāsas, ūdens trauki, paletes, otas
Akvareļu krāsas

Tēlniecības materiāli –

Māls, plastilīns, ģipsis
Instrumenti veidošanai

Palīgmateriāli

Zīmēšanas, aplikāciju, skiču papīrs
Kartons
Dabas un tekstilmateriāli
Lineāli, rasēšanas piederumi
Šķēres
Līme
Dažādas līmlentes
Naži, knaibles
Aukla, stieple

Mācību metodes

Izglītības saturs mūsdienās skolotājam liek izvēlēties mācību metodes, kas attīsta skolēnos prasmi mācīties, radoši izmantot zināšanas, sadarboties ar citiem un novērtēt sevi. Mācību metožu izmantošana ir cieši saistīta gan ar mācību procesa mērķiem un uzdevumiem, gan skolotāja personību un vēlēšanos radoši strādāt. Skolotājs atšķirīgās situācijās no daudzveidīgā metožu klāsta izvēlas to mācību metodi, kura liekas vispiemērotākā konkrētu mācību mērķu sasniegšanai.

Mācību metožu piemēri veidoti atbilstoši konkrētu tēmu apguvei mācību programmā.

Darbs ar tekstu

Skolotājs piedāvā tekstus lasīšanai (atbilstoši skolēnu lasīšanas tehnikas apguves līmenim) vai ierakstītus tekstus audio un video kasetēs mācību uzdevumu veikšanai mācību stundā/mājās vai pašizglītībai. Skolēns iepazīstas ar tekstu un iegūst informāciju: veido jautājumus vai analizē, atbild uz jautājumiem – atbilstoši mācību uzdevumam.

Piemēram, lai iepazītu mākslas kritiķa darba specifiku (9. klase. Tēma: MĀKSLA – TEORIJA UN MANIFESTS. Kādai jābūt mākslai.), skolēni lasa recenziju par kādu izstādi. Lai izprastu interpretācijas iespējas mākslā –

objektīvo un subjektīvo – , skolēni analizē un pasvīturo recenzijas tekstu – vienā krāsā teikumus, kuros ir mākslas darbu vai mākslas faktu objektīvs apraksts, citā krāsā teikumus, kuros ir kritiķa subjektīvs spriedums.

Skolotājs vai skolēns rāda un stāsta pārējiem skolēniem, kā kaut ko dara.

Demonstrēšana

Demonstrējums ir noderīgs, lai parādītu kādu konkrētu darbību, kuru nav mērķtiecīgi meklējumu ceļā atklāt pašiem. Skolotājs var demonstrēt mākslas tehnikas, kā pareizi turēt un izmantot darbarīkus (arī to, kā nevajag darīt, lai nesavainotu sevi), veidus, kā atrast informāciju enciklopēdijās u.c. Ja skolēns izdomājis kādu oriģinālu tehniku, interesantu materiāla lietojumu vai materiālu savienošanas veidu, autortehniku, skolotājs aicina skolēnu ar savu *atklājumu* iepazīstināt citus.

Piemēram, apgūstot jaunu tehniku – gleznošanu ar gvašu (1. klase. Tēma: KRĀSA. Pamatkrāsas.), skolotājs demonstrē skolēniem, kā iemērkt otu krāsā, kā to virzīt pa papīru, otu izskalot, nosusināt, atkal iemērkt krāsā utt., šo procesu komentējot. Skolēni vēro demonstrējumu, bet vēlāk atkārtoti to vingrinājumos.

Skolotājs (vai skolēni) piedāvā apspriešanai kādu tematu. Skolēni (grupa vai visa klase) iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvot savu viedokli.

Diskusija

Diskusijas laikā skolotājs, lietojot mākslas terminus, rada priekšnoteikumus mākslas terminu un jēdzienu apguvei.

Piemēram, skolēni aplūko kādu kultūrvēsturisku priekšmetu – trauku, senu fotogrāfiju, izšuvumu (3. klase. Tēma: FORMA. Sena lieta.). Tas var būt gan muzeja kolekcijas priekšmets, gan atnests no skolēna vai skolotāja mājām, kurš glabāts kā kultūrvēsturiska vērtība un kurai ir sens *stāsts*. Skolotājs uzsāk diskusiju, jautājot: *kā jūs domājat, kāpēc dažas senas lietas tiek glabātas, bet citas – ne?* Skolotājs aicina skolēnus izteikt viedokļus. Skolēni diskusijā mēģina noskaidrot atbildes uz jautājumiem: *kas ir kultūras vērtības, kāpēc tās jāglabā un jāsaudzē* u.c.

Eseja

Skolotājs aicina skolēnus pēc noteiktas struktūras veidot rakstu darbu (pārspriedumu, domrakstu u.c.) par noteiktu tematu. Skolēni individuāli raksta, ievērojot noteikto darba struktūru un tematisko izklāsta veidu, izsakot savas domas, attieksmi.

Piemēram, skolotājs stāsta par abstraktā ekspresionista Marka Rotko personību un daiļradi (7. klase. Tēma: MĀKSLAS DARBS – FORMA, IDEJA, OBJEKTS APCEREI. Apcere un pārdomas mākslā.). Skolēni diskutē un

salīdzina savus atšķirīgos viedokļus par Marka Rotko gleznu *Bez nosaukuma* iespējamo saturu –noskaņu, enerģiju un emocijām, ko pauž mākslas darbs. Pēc diskusijas skolotājs klases priekšā rāda citu Marka Rotko gleznu reprodukciju. Aplūkojot mākslas darbu, skolēni raksta savu pārdomu eseju, izklāstot savu viedokli, brīvi izvēloties esejas izkārtojumu, stilu, leksiku.

Skolotājs liek skolēniem iztaujāt vienu vai vairākus cilvēkus par noteiktu tematu. Skolēni pēc sarunas apkopo rezultātus un veido secinājumus.

Intervija

Piemēram, lai izmantotu apgūtās zināšanas par interjera dizaina veidošanu (7. klase. Tēma: INTERJERS – KRĀSA, FORMA UN FUNKCIJA. Interjera projekts.), skolēni veido projektus skolas telpu iekārtojumam un uzlabojumiem, cenšoties saskaņot telpu vizuālo un funkcionālo tēlu. Veido projektu izstādi. Sagatavo jautājumus un intervē mutvārdos citu klašu skolēnus un skolas darbiniekus, lai noskaidrotu viedokļus par eksponētajiem interjera projektiem. Sagatavotie jautājumi var būt šādi: *vai tevi apmierina krāsas skolas interjeros, kā tev liekas, ko vajadzētu mainīt, vai tavu uzmanību piesaistīja kāds konkrēts projekts, kurš tas ir, kāpēc utt.* Pēc intervijas skolēni apkopo viedokļus.

Skolotājs (vai skolēni) mutvārdos vai rakstos uzdod jautājumus par noteiktu tematu.

Jautājumi

Pirms radoša darba veidošanas par tematu *Āfrika un tās iemītnieki* skolotājs aicina atcerēties Āfrikas faunai raksturīgus dzīvniekus (3. klase. Tēma: TELPA. VIDE. Daudzveidīgā vide un tās iemītnieki.). Lai kopīgi atsauktu atmiņā konkrēta dzīvnieka, piemēram, ķengura izskatu, skolotājs uzdod jautājumu skolēniem: *vai žirafes galva ir apaļa, kāda tā ir, vai tu vari to uzzīmēt?* Skolotājs aicina kādu skolēnu uzzīmēt uz tāfeles žirafes galvu. Katrs skolēns zīmē tikai vienu detaļu. Ja uzzīmēto kāds apšaubā, šo detaļu izdzēš un kāds cits turpina zīmējumu.

Vai visi piekrīt, ka tāda ir žirafes galva, kādas ausis ir žirafei utt. Uzzīmēto izdzēš, un skolēni patstāvīgi zīmē Āfriku un tās iemītniekus.

Lomu spēle

Skolotājs rakstiski vai mutvārdos piedāvā skolēniem mācību situācijas aprakstu (to iespējams atveidot lomās). Skolēni atbilstoši uzdevumam iejūtas atveidojamās lomās. Pārējie skolēni var vērot, pierakstīt un vērtēt, lai pēc situācijas izspēlēšanas piedalītos diskusijā.

Lomu spēlēs kā aktieri var darboties gan skolēni, gan viņu gatavotās un vadītās lelles. Lomu spēlē var tikt izmantots

teksts vārdos, tā var būt arī pantomīma vai deja.

Piemēram, skolēni, sadaloties grupās, izvēlas mākslas darbu (3. klase. Tēma: LAIKS, TELPA. Dzīvās bildes.). Viņi kopīgi apspriež gleznas saturu un sižetu, laiku, kurā tā radīta, pēta varoņu apģērbu un pozas. Skolēni sadala lomas un *kļūst* par gleznas varoņiem, *atdzīvina* gleznu, izspēlējot tajā attēloto situāciju vārdiski un kustībās. Dotais uzdevums var būt gan īslaicīgs – īstenojams vienā mācību stundā muzejā vai klasē, gan priekšnesums plašākam skatītāju lokam ar tērpiem un atbilstošiem piederumiem. *Atdzīvinot* mākslas darbu, skatītājam jāredz glezna vai tās reprodukcija, lai skatītāji varētu salīdzināt abas *gleznas*.

Skolēni noskaidro atbildi uz jautājumu par kādu parādību praktiski pētnieciskā ceļā. Skolēni izvirza hipotēzi, izvēlas mainīgos faktorus un, vairākkārt atkārtojot mēģinājumus, noskaidro atbildi. Rezultātus apkopo rakstiska pārskata veidā.

Mākslas priekšmetos eksperiments tiek izmantots, lai dotu iespēju skolēnam patstāvīgi atklāt ko jaunu – izmēģināt dažādas iespējas, strādājot ar dažādiem materiāliem, tehnikām, patstāvīgi pētīt un izdarīt secinājumus.

Mācību eksperiments

Piemēram, lai iepazītu faktūru kā izteiksmes līdzekli glezniecībā (4. klase. Tēma: FAKTŪRA, TĀS ATTĒLOJUMS. Glezna faktūra.), skolēni pēta eļļas gleznas oriģinālu ar izteiksmīgu faktūru. Skolotājs stāsta par iespējām veidot daudzveidīgas faktūras ar krāsu – to biezi klājot, tecinot, uzliekot ar paletes nazi u.c., izmantojot konkrētu mākslinieku daiļrades piemērus. Kopīgi tiek apspriestas krāsas *uzklāšanas* iespējas uz audekla/papīra, veidojot daudzveidīgas faktūras. Skolēni eksperimentē ar krāsu, izmantojot dažādus instrumentus, veidojot daudzveidīgu faktūru kolekciju.

Skolēni atbilstoši uzdevumam veic mācību darbu, izmantojot apgūtās zināšanas, prasmes un īstenojot savas radošās ieceres, strādājot patstāvīgi vai grupā.

Praktiskais darbs

Piemēram, lai nostiprinātu zināšanas par mālu, tā īpašībām un vingrinājumos apgūtās veidošanas prasmes (3. klase. Tēma: FORMA.. Telpisks objekts. Ainava.), skolēni veido dažādus objektus ar interesantu reljefu – kalnus, ielejas, upes, laukus uz pamatnes. Sadalās grupās pa četriem un saliek kopā izveidotās ainavas. Grupās skolēni izlemj, kā apvienot četrus atšķirīgos fragmentus vienā kopīgā ainavā. Sadala uzdevumus un veido kopīgu kompozīciju, turpinot ainavu – veidojot ceļus, upes utt.

Prāta vētra	<p>Skolotājs (vai skolēni) izvirza jautājumu vai problēmu, vai iepazīstina ar tematu. Skolēni izsaka iespējamās atbildes, idejas, būtiskus vārdus u.tml., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekommentējot un nevērtējot citu idejas.</p> <p>Piemēram, lai iepazītu un izprastu reklāmu kā mākslas veidu (8. klase. Tēma: DIZAINS, VIZUĀLĀ INFORMĀCIJA. Process.), tās nozīmi mūsdienās, skolēni apspriež televīzijā redzēto reklāmu konkrētus piemērus, pārrunā tajās izmantotos izteiksmes līdzekļus. Apspiež reklāmas tēlu un mērķauditorijas savstarpējo saistību. Skolēni izvēlas vienu preci, piemēram, krāsainas pretblusu siksnīņas kaķiem, un ar prāta vētras palīdzību noskaidro reklāmas mērķauditoriju un asociācijas, tēlus, mūziku, kas varētu saistīties ar šo preci. Visas idejas tiek pierakstītas uz tāfeles. Skolēni grupās veido preces reklāmu, <i>reklāmas rullītī</i> izmantojot idejas, kuras radušās prāta vētras rezultātā – izdomā sižetu, sadala lomas un tās nospēlē.</p>
Projektu metode	<p>Skolotājs palīdz skolēniem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas, sniedz atbalstu projekta izveidē. Skolēni grupā formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem pārējos skolēnus.</p> <p>Skolēni patstāvīgi vai grupā izstrādā pētījumu par kādu paša izvēlētu problēmu vai izstrādā plānu kaut kā izveidošanai, pārveidošanai, izgatavošanai, organizēšanai, pētīšanai. Labs projekts nosaka daudzu atšķirīgu uzdevumu kopumu, kuros iesaistīti visi skolēni.</p> <p>Projekta rezultāts un darbība tā sasniegšanai ir vienlīdz nozīmīgi.</p> <p>Piemēram, apgūstot tematu par vizuālās mākslas procesuālajām formām (9. klase. Tēma: KUSTĪBAS ATTĒLOJUMS, LAIKA DIMENSIJA MĀKSLĀ. Mākslas darbs – notikums.), skolēni diskutē par vizuālās mākslas robežām, par laiku un telpu kā izteiksmes līdzekli mākslā. Skolēni pēta vienu procesuālās mākslas piemēru – videomateriālus, fotogrāfijas un mākslas grāmatas. Skolēni ilgākā laika posmā veic projektu – vairākpakāpju uzdevumu, kas nosaka mazākus uzdevumus: izstrādā darba koncepciju, notikuma scenāriju (laikā un telpā) ar sākumu un beigām, veido skices un projektu īsteno. Dokumentē šo procesu – fotogrāfē vai filmē, to apraksta.</p>
Saruna (mācību dialogs)	<p>Skolotājs vai skolēns uzdod jautājumus un vada sarunu, izmantojot saņemtās atbildes. Pārējie skolēni iesaistās sarunā atbilstoši noteikumiem.</p> <p>Saruna ir veids, kā skolēni un skolotājs pauž savu atšķirīgo pieredzi par konkrētu tēmu, atšķirīgos vērojumus. Skolotājam kā sarunas vadītājam ir ļoti nozīmīga loma skolēnu personības un viņu izteikšanās prasmes attīstībā.</p> <p>Individuāla saruna ar skolēnu darba gaitā palīdz skolēnam saņemt viņam īpaši vērtīgu padomu, atbildi, risinājumu.</p>

Piemēram, lai apgūtu kubisma principus (7. klase. Tēma: FORMA, TELPA. SKATA PUNKTA IZVĒLE. Formas raksturs.), skolotājs aizsāk sarunu par rakursu un skata punktu kā izteiksmes līdzekli mākslā. Skolotājs uzsāk sarunu ar jautājumiem, lai atsauktu atmiņā jau zināmo par šo tēmu: vai *atceraties gadījumus, kad jūs uz zināmām lietām, vietām esat paskatījušies no neparasta skata punkta, kā jums liekas, kā pasauli redz mazs bērns, stārķis ligzdā, kukainis pļavā, kāds rakurss būtu vizuāli izteiksmīgāks, lai attēlotu ... utt.* Skolēni apspriež pierastus un neparastus skata punktus, vērojot apkārt esošo, dažādu objektu raksturīgus rakursus. Pēc jēdzienu *rakurss* un *skata punkts* aktualizēšanas, skolotājs stāsta par kubisma pamatprincipiem.

Atbilstošajai tēmai vai konkrētajai stundai skolotājs ir sagatavojis galda vai kustību spēli un iepazīstina skolēnus ar tās noteikumiem. Skolēni iesaistās spēlē. Pēc skolotāja norādījumiem spēles sagatavošanu var veikt arī skolēni.

Intelektuāli radošajās spēlēs – galda un didaktiskajās spēlēs, krustvārdu u.c. mīklās skolēni nostiprina savas zināšanas par kādu tēmu, bet, veidojot spēles paši – pieredzi meklēt un atlasīt nepieciešamo informāciju. Daudzveidīgas spēles var izgudrot, izmantojot mākslas darbu reprodukcijas.

Spēles

Piemēram, lai attīstītu skolēnu spējas ieskatīties, uztvert un atcerēties (3. klase. Tēma: TELPA, VIDE. Apgaismojums glezniecībā – mācību stunda muzejā.), skolotājs aicina skolēnus vērtīgi apskatīt gleznu muzeja ekspozīcijā un iegaumēt to. Pēc brīža skolotājs aicina pagriezt gleznai muguru. Skolotājs vai kāds skolēns uzdod jautājumus par konkrēto mākslas darbu – objektiem, krāsām, apgaismojumu, detaļām: *kāds gadalaiks gleznā attēlots, kādā krāsā ir debesis, vai debesis ir mākoņi, cik, kādā krāsā tie ir utt.* Pēc tam skolēni vēlreiz aplūko gleznu.

Skolotājs vai skolēns izklāsta kāda temata saturu, tas var būt ideju, viedokļu, faktu, teoriju vai notikumu izklāsts. Skolēni klausās, veido pierakstus atbilstoši dotajam uzdevumam, uzdod jautājumus.

Stāstījums (izklāsts, lekcija)

Piemēram, lai iepazītu līdzsvara kā izteiksmes līdzekļa principus vizuālajā mākslā (7. klase. Tēma: SILUETS, KOMPOZĪCIJA PLAKNĒ, LĪDZSVARS. Kompozīcija plaknē – krāsa un līdzsvars.), skolotājs stāsta par holandiešu gleznotāja Pīta Mondriana harmonijas un līdzsvara meklējumiem glezniecībā. Skolotājs uz tāfeles uzraksta mākslinieka vārdu un uzvārdu, daiļrades periodu. Skolēni to pieraksta. Stāstījumu skolotājs ilustrē ar Pīta Mondriana mākslas darbu reprodukcijām. Skolotājs komentē P.M. darbus, skolēni klausās. Pēc stāstījuma skolotājs uzdod jautājumus, lai noskaidrotu, vai skolēni izpratuši stāstīto. Lai veidotu pierakstus par mākslinieku, skolotājs aicina skolēnus atbildēt uz 3–5 jautājumiem, kuri atklāj nozīmīgus P.M. daiļrades principus. Skolēni atbild,

skolotājs aicina arī citus skolēnus papildināt un precizēt atbildi. Skolēni atbildes pieraksta savās pierakstu burtnīcās.

Skolotājs uzdod un skolēni izpilda vairākkārt (atkārto) vairāk vai mazāk vienkāršas darbības.

Vingrināšanās

Piemēram, lai iemācītos zīmēt cilvēka figūru (2. klase. Tēma: SILUETS. Siluets un kustība.), skolotājs un skolēni kopīgi apspriež uzmanīgas vērošanas nozīmi, zīmējot no dabas. Izvēlas modeļus no skolēnu vidus, skolēni vingrinās zīmēt modeļa siluetu ar vienu līniju. Modeļi mainās un izdomā dažādas pozas. Katra modeļa zīmēšanai paredzētais laiks ir 2–4 minūtes. Zīmējumus vēlāk izmanto savā radošajā darbā.

Skolotājs vai skolēni izmanto vai izveido patstāvīgi dažādus simboliskus uzskates līdzekļus – domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u.c. (Simboliskie uzskates līdzekļi ir īstenības objektu attēli ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību.)

Attēli, mākslas darbu reprodukciju demonstrēšana un komentēšana, filmu skatīšanās vizuālās mākslas stundā var tikt izmantoti atkarībā no stundas uzdevumiem.

Vizualizēšana

Arī pastāvīgi maināma ekspozīcija vai izstāde mākslas klasē ir ļoti nozīmīga mācību procesā. Daudziem skolēniem piemīt vizuālā uztvere, un tā var palīdzēt uztvert un atcerēties konkrētu informāciju. Maināmo ekspozīciju var iekārtot gan skolotājs, gan skolēni pēc noteikta mācību uzdevuma.

Piemēram, mācoties par gaismēnu (5. klase. Tēma: APJOMS, GAISMA UN ĒNA. Gaisma un ēna.), skolotājs stāsta par gaismu, ēnu un to kontrastiem kā izteiksmes līdzekļiem mākslā. Skolotājs rāda mākslas darbu piemērus – Rembranta gleznotos portretus, Džordžijas O'Kīfas gleznotos pagalmus, Eduarda Grūbes klusās dabas, fotogrāfijas no personiskā arhīva, kuros gaisma un ēna ir viens no nozīmīgākajiem izteiksmes līdzekļiem vai pat darba satura izteicējs. Skolotājs aicina sameklēt dažādus piemērus (mākslas darbu reprodukcijas, fotogrāfijas), kuros izteiksmīgi attēlota gaisma un ēna. Skolotājs izveido pamatekspozīciju, atstājot vietu tās papildināšanai. Skolēni papildina ekspozīciju, konsultējoties ar skolotāju.

VIZUĀLĀ MĀKSLA 1.–9. KLASEI
Mācību priekšmeta programmas paraugs
Atbildīgā par izdevumu – I. Kupča
Mācību priekšmetu programmas paraugu
aizliegts izmantot komercdarbībai!
© Izglītības satura un eksaminācijas centrs
Rīga
2005

Ar labojumiem 2010.gada septembrī